

Viru-Nigula valla haridusvõrgu analüüs

Lõpparuanne

OÜ LevelLab

2024

Sisukord

1	Sissejuhatus.....	3
1.1	Metoodika ja analüüsi piirangud	6
2	Viru-Nigula valla haridusasutuste seniste arengute analüüs	7
2.1	Õpilaste/laste arvu dünaamika asutuste ja kooliastmete lõikes;.....	7
2.2	Vallasisene ja väline õpiränne;	10
2.3	Pedagoogide, tugispetsialistide ja teiste haridustöötajate info;	12
2.4	Õppijate rahulolu õppega.....	17
2.5	Õppeasutuste kvaliteedinäitajad.....	20
2.6	Õppeasutuste efektiivsusnäitajad	24
2.7	Haridusasutuste majanduslik olukord	26
2.8	Hoonete vastavus pikaajalistele vajadustele (asukoht, suurus, ruumilahendused)	31
2.9	Hoonete seisukord ja haldamiskulud	31
2.10	Investeeringuvajadused	32
3	Rahvastiku- ja teenusvajaduse prognoos 2025-2040	33
3.1	Baasstsenaarium.....	35
3.2	Negatiivne rändestsenaarium	39
3.3	Positiivne rändestsenaarium	42
4	Ettepanekud valla haridusvõrgu optimaalseks korralduseks.....	45
4.1	Viru-Nigula valla hariduskorralduse kriitilised edutegurid.....	45
4.2	Ettepanekud	46
4.3	Stsenaariumid.....	48

1 Sissejuhatus

Analüüsi lähteülesandeks oli anda sisend Viru-Nigula valla haridusvaldkonna arengukava koostamiseks aastateks 2025–2029. Ülevaade antakse haridusvõrgu ja -asutuste hetkeolukorrast ning pakutakse ettepanekuid ja lahendusi võimalikeks muudatusteks ning ümberkorraldusteks pidades silmas hariduspoliitilisi suundumusi ja kokkuleppeid, teenusvajaduse pikaajalisi prognoose ning valla finantsvõimekust. Analüüs koosneb kolmest osast:

1. Viru-Nigula valla haridusasutuste seniste arengute analüüs.
2. Rahvastiku- ja teenusvajaduse prognoos Viru-Nigula valla kui terviku ning selle piirkondade (Kunda, Aseri, Viru-Nigula) kohta perioodiks 2025–2040.
3. Ettepanekud valla haridusvõrgu optimaalseks korralduseks.

Analüüsi järel saab hinnata, millist arendamise või korrastamise tegevust haridusasutused vajavad haridusvõrgu kui terviku vaates ja lähtudes hariduse kättesaadavusest, kvaliteedist, jätkusuutlikkusest ja kuluefektiivsusest.

Viru-Nigula valla näitajaid võrreldakse teiste Lääne-Virumaa valdade ja Ida-Virumaal asuva Lügänuise vallaga (joonis 1). Võrdlusandmetena on võimalusel esitatud ka kogu Lääne-Virumaa ja Eesti näitajad. Kõigil joonistel on kasutatud 2023. aasta andmeid, kui ei ole märgitud teisiti.

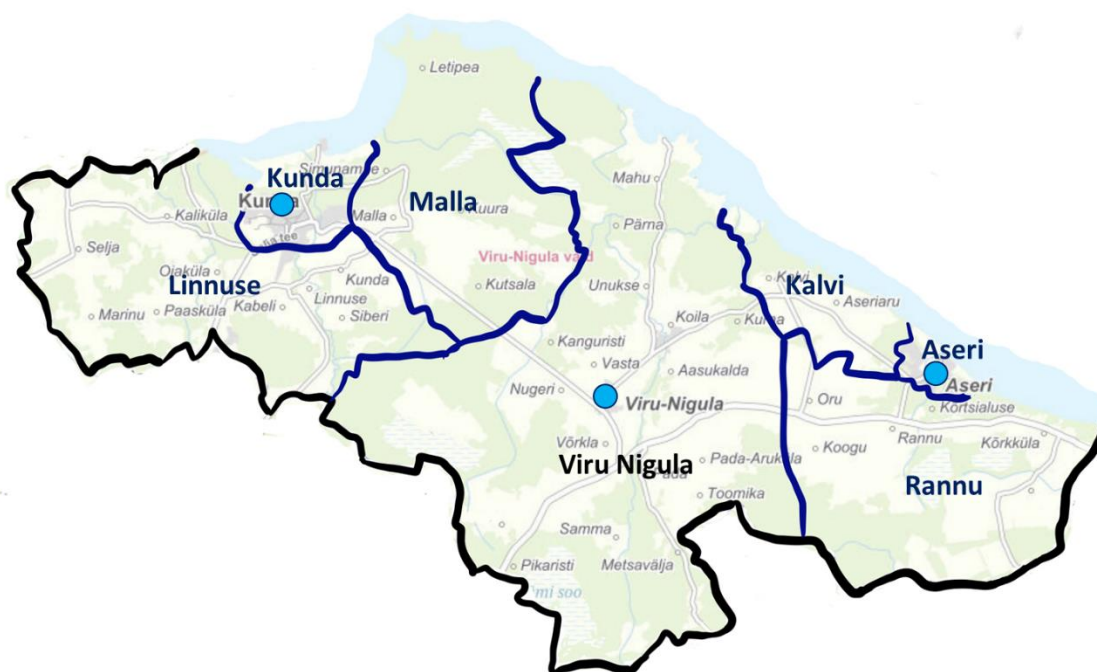

Joonis 1. Analüüsi kaasatud Viru-Nigula valla lähivallad.

Viru-Nigula vald moodustati 2017. aastal senise Viru-Nigula valla, Kunda linna ja Aseri valla ühinemisel. Seejuures läks Aseri vald, mis kuulus kuni 2017. aastani Ida-Viru maakonda, läks Viru-Nigula valla koosseisus üle Lääne-Viru maakonda. Viru-Nigula valla halduskeskuseks on Kunda linn, valla teenuskeskused toimivad Aseri alevikus ja Viru-Nigula alevikus.

Vallas võib eristada Kunda linna ja kuut kanti (väiksemat piirkonda): Linnuse kant, Malla kant, Viru-Nigula kant, Kalvi kant, Rannu kant ja Aseri kant. Käesolevas analüüsis vaadeldakse Kunda teenuskeskuse piirkonnana Kunda linna, Linnuse kanti ja Malla kanti; Aseri teenuskeskuse piirkonnana Aseri, Kalvi ja Rannu kanti ning Viru-Nigula teenuskeskuse piirkonnana Viru-Nigula Kanti.

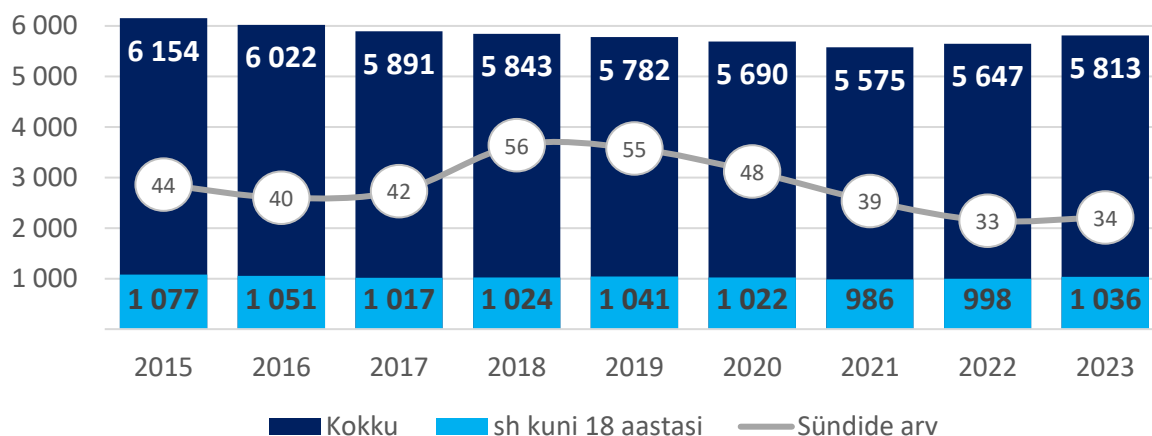
Viru-Nigula valla administratiivpiirid ja piirkondlik jaotus on esitatud joonisel 2.

Joonis 2. Viru-Nigula valla ja kantide piirid. Teenuskeskused (haridusasutuste asukohad) on tähistatud sinise ringiga.

Viru-Nigula valla rahvaarv (praegustes halduspiirides) kahanes kuni 2015 aastani küllalt kiiresti. Aastatel 2008-2015 vähenes rahvaarv rahvastikuregistri andmetel 1240 inimese võrra, ehk 16,9%. Edaspidi on rahvastiku vähenemine aeglustunud ja viimasel kahel aastal on valla rahvaarv isegi kasvanud, peamiselt seoses Ukraina sõjapõgenikega (joonis 3). Valla haridusvõrgustiku sihtrühm, alla 18-aastased noored, on aastatel 2015–2023 püsinud stabiilsena. Tulevikuvaates on murekohaks väga kiire sündimuse langus alates 2019. aastast.

Sündimuse langus on üleriigiliseks murekohaks. Eestis langes elussündide arv 1000 15-49 aastase naise kohta 49,6-lt 2019. aastal 40,6-ni 2022. aastal¹, kuid Viru-Nigula vallas oli langus veelgi kiirem 57,9-lt 2019. aastal 34,7-ni 2022. aastal².

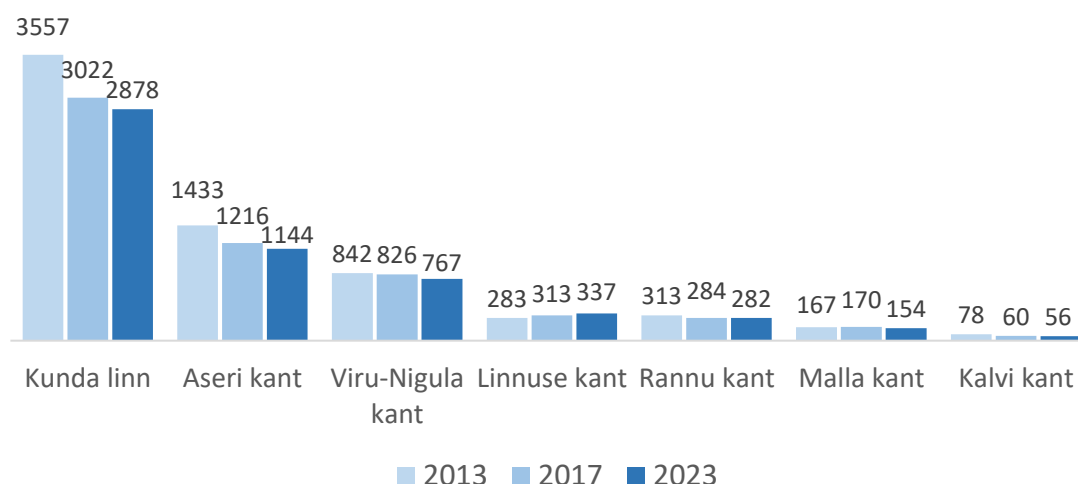

Joonis 3. Viru-Nigula valla rahvaarvu ja elussündide trendid aastatel 2015-2023. Allikas Statistikaamet.

¹ Statistikaameti andmebaas, tabel RV172.

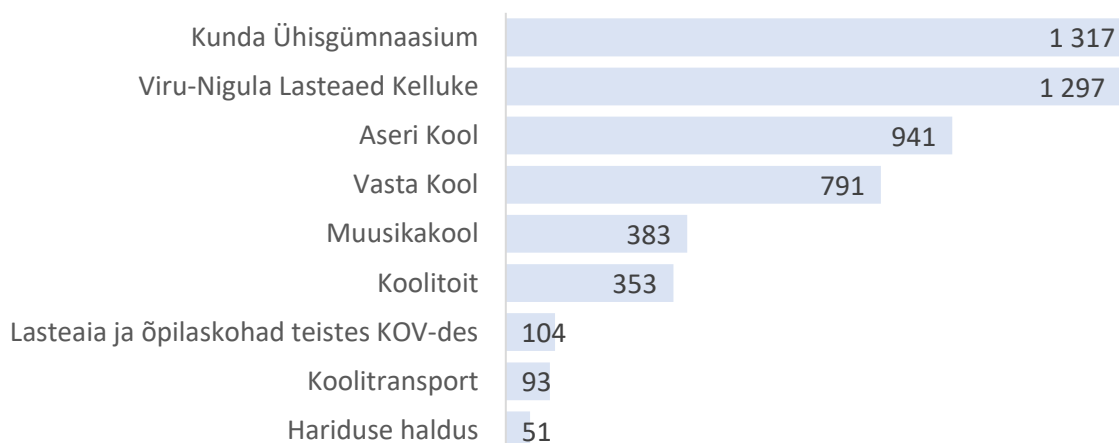
² Statistikaameti andmebaas, tabelid RV112U ja RV0240.

Joonisel 4 on toodud elanike arv Viru-Nigula valla kantides 2013, 2017 ja 2022 aastal.

Joonis 4. Elanike arv Viru-Nigula valla kantides 2013, 2017 ja 2022 aastal.

Haridusvaldkond on valla kõige suurem põhitegevuse kuluvaldkond. Haridusvaldkonna kulude eesmärk on tagada Viru-Nigula valla lastele tingimused alus-, põhi- ja keskkooli omandamiseks ning soodustada õpilaste huviharidusega tegelemist³. Valla 2024. aasta hariduseelarve on 5,33 miljonit eurot, millest 4,37 miljonit (82%) moodustavad tööjõukulud ja 0,96 miljonit (18%) majandamiskulud (joonis 5).

Joonis 5. Viru-Nigula valla haridusvaldkonna 2024. aasta eelarve kulustruktuur (tuh eurod). Allikas: eelarve seletuskiri

Viru-Nigula valla haridusasutused paiknevad kõigis teenuskeskustes. Vallas tegutseb Lasteaed Kelluke tegevuskohtadega Kundas, Viru-Nigulas ja Aseris, põhikoolid Aseris (Aseri Kool) ja Viru-Nigulas (Vasta Kool) ning Kunda Ühisgümnaasium. Vallas on ka muusikakool tegevuskohtadega Kundas ja Aseris ning Viru Nigula Avatud noortekeskus (Kunda Noortemaja, Viru-Nigula Noortetuba ja Aseri Noortekas) ja raamatukogu⁴.

³ Eelarvestrateegia.

⁴ Noortekeskuse ja raamatukogu kulud, tulud ja toetused on eelarves kajastatud valdkonnas 08 Vaba aeg ja kultuur.

Fookusrühma intervjuudes arutleti haridusasutuste väärtuste üle. Kunda Ühisgümnaasiumi suurima väärtusena tõsteti esile kooli hea asukoht. Oluliseks peeti ka gümnaasiumiastme olemasolu. Aseri Kooli puhul peeti väärtuseks värskelt renoveeritud ja heas seisus kooliruumid. Õpilastele lähenetakse individuaalselt ning eesmärk on see, et kogu koolipere oskaks vajalikul tasemel eesti keelt.

Vasta Kool on mõisakool, mis on üks selle olulistest eelistest. Õpilastele pakutakse võimalikult praktilist õpet ning neil on rohkelt võimalusi loodusekeskseks õppeks koolis. Õpetamisel eelistatakse individuaalset lähenemist, koolis on erinevate suurustega klassid. Kool julgustab õpilasi ise õpetajaks saama ning tulevikus võimalusel Vasta Koolis töötama. Vasta Koolis on heal järjel erivajadustega õpilaste toetamine, koolis on sobiv keskkond, toetav personal ning on suutnud leida vajalikud tugispetsialistid. Vasta Kooli on õpilasi suunatud ka Rajaleidja otsusega, sh ka Kundast ja mujalt.

Lasteaed Kellukese puhul toodi väärtusena välja see, et lahti on suudetud hoida kolm maja. Elanikele on see tähtis, et elukoha lähedal oleks olemas lasteaed ja kool, et inimesed ei peaks kolima. Lasteaia on aina rohkem olemas ka sportimisvõimalusi, näiteks olemas on terviserajad, mis soodustavad laste aktiivset eluviisi. Koostöö on erinevate asutustega olemas ning kõik võimalused on Viru-Nigula valla poolt loodud. Näiteks, kuigi Aseris puudub ujula, on korraldatud transport, mis võimaldab lastel käia ujumas.

Viru-Nigula valla muusikakool on kultuuriasutuse ja haridusasutuse segu. Selle väärtuseks on võimalus kohapeal heal tasemel muusikaharidust omandada, mis paljudes omavalitsustes võimalik ei ole.

Raamatukogu on muutunud kogukonnakeskuseks, kus pakutakse kogukonnale seda, mida soovitakse, näiteks korraldatakse erinevaid üritusi ja näitusi. Valla ja teiste haridusasutustega tehakse head koostööd.

Viru-Nigula valla noortekeskus tegutseb kolmes erinevas hoones. Viru-Nigulas asub noortekeskus koos pikapäevahoiuga, mis võimaldab õpilastel pärast koolipäeva lõppu kasutada noortekeskuse teenuseid. Aseris hiljuti ümber asunud noortekeskuse hoone renoveeriti noorte endi abiga, kuid siiski on soov, et noorte arv oleks suurem. Noortekeskus pakub võimalust noortele veeta oma vaba aega mõistlikult ning see on ka mugav koht nende jaoks, kes näiteks ootavad trenni või bussi. Noorsootöötajad teevad palju tööd ka mitteformaalse õppe valdkonnas.

1.1 Metoodika ja analüüsi piirangud

Analüüsi teostamisel tugineti peamiselt tellija poolt edastatud materjalidele ja avalikes allikates (Haridussilm, Riigiraha portaal, HTM-i ja HARNO kodulehed jm) leiduvale infole. Esmast infot koguti 26. märtsil toimunud kohtumisel valla haridusasutuste juhtidega. Samal päeval külastati ka valla haridusasutusi. 21.-23. mail toimus kolm kohtumist vallaelanikega, kus tutvustati esialgseid tulemusi ja järeldusi ning vastati küsimustele.

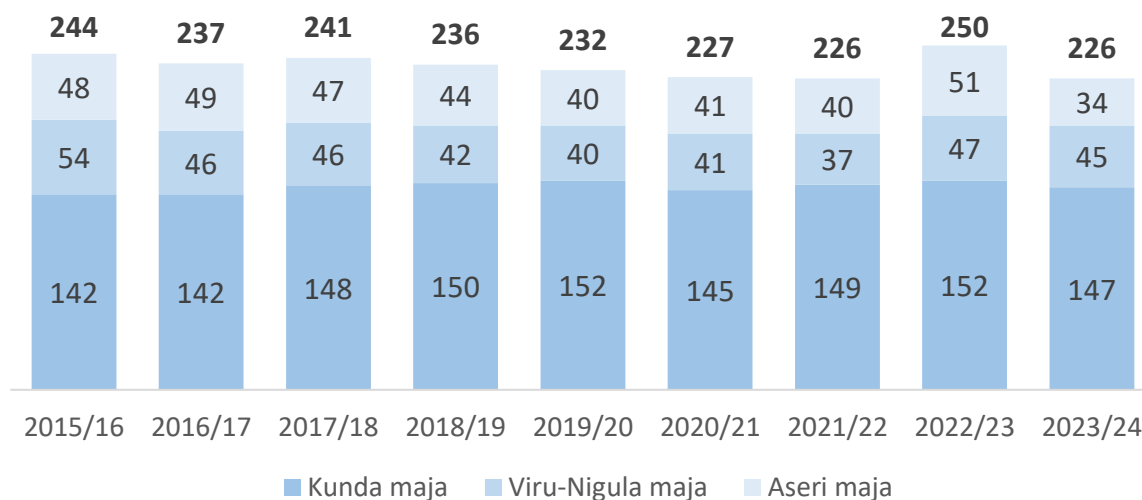
Analüüsi lähteülesandest ja mahust tulenevalt ei kavandatud esmast andmekogumist vallaelanike ootuste ja hinnangute välja selgitamiseks, õppijate ja õpetajate ootuste ja vajaduste (sh erivajadustega õpilaste olukord ja vajadused) kaardistamist, liikuvusanalüüsi ega detailset finantsanalüüsi. Meie hinnangul on täiendavate analüüside teostamine otstarbekas haridusvaldkonna arengukava koostamise käigus. Seejuures soovitame kaaluda kõigi mainitud teemade puhul mitte piirduda ainult kitsalt haridusvaldkonna jaoks vajaliku uuringuga, vaid koguda infot ka teiste valla põhitegevuse valdkondade seonduvate vajaduste kohta.

Käesolev analüüs on mõeldud esmaseks sisendiks Viru-Nigula valla haridusvaldkonna arengukava koostamisel aastateks 2025 – 2029.

2 Viru-Nigula valla haridusasutuste seniste arengute analüüs

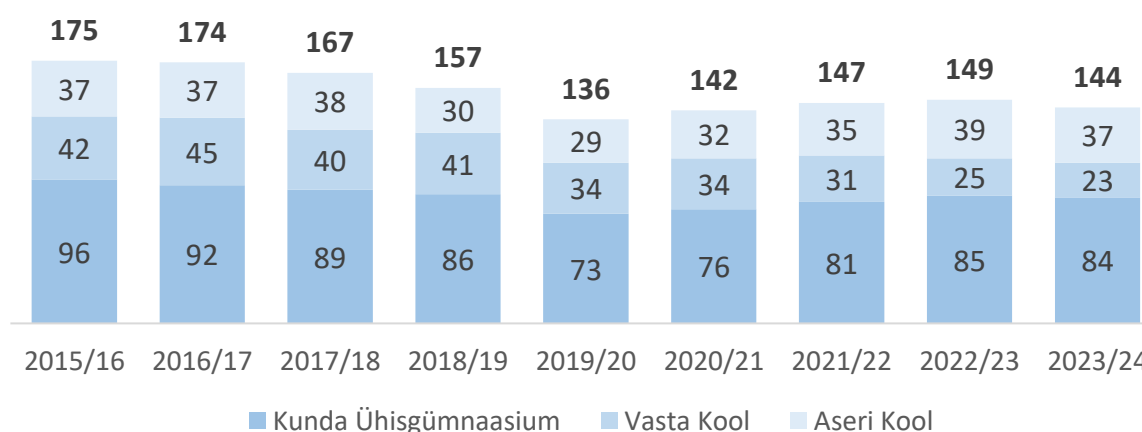
2.1 Õpilaste/laste arvu dünaamika asutuste ja kooliastmete lõikes;

Viru-Nigula valla lasteaiad on ühtse juhtimise all. Juriidiline üksus Viru-Nigula valla lasteaiad Kelluke, mis tegutseb kolmes asukohas (Kundas 9 rühma, Viru-Nigulas 3 rühma ja Aseris 3 rühma). Lasteaiad ühendati 2019 aastal. Laste arvu trendid on esitatud joonisel 6.

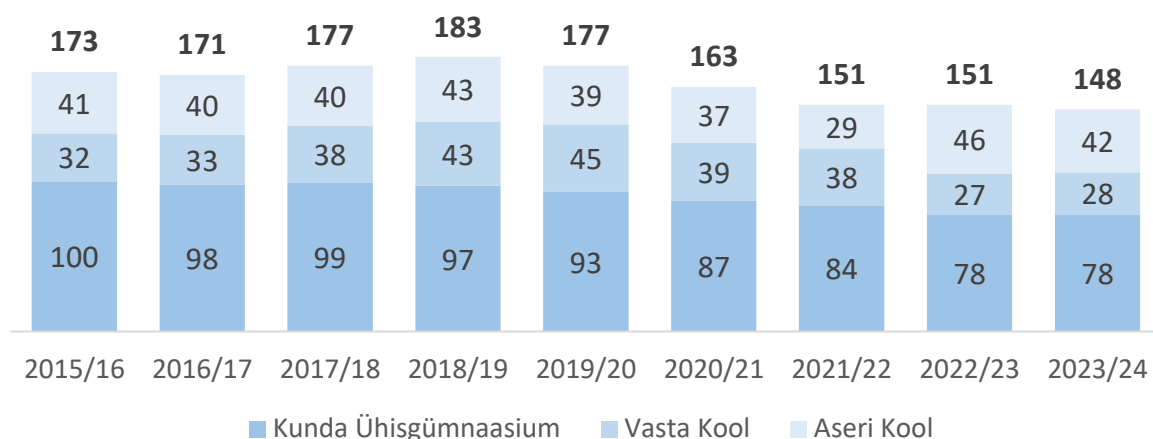

Joonis 6. Laste arv Viru-Nigula valla lasteaias. Allikas: Haridussilm, valla eelarve seletuskirjad, Viru-Nigula lasteaiade koduleht

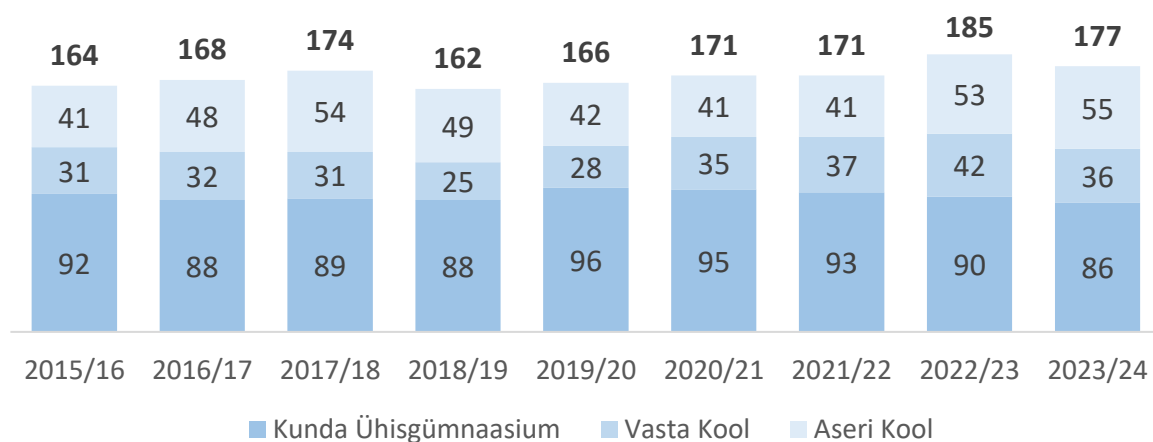
Viru-Nigula vallas on kolm üldhariduskooli: Kunda Gümnaasium, Vasta Kooli ja Aseri Kool. Õpilaste arvu trendid põhikoolis astmetes on esitatud joonistel 7, 8 ja 9. Näeme, et kui mitte arvestada Ukraina sõjapõgenikest laste lisandumist peamiselt Aseri Kooli 2022. aastal, on õpilaste arv I ja II kooliastmes aeglases, kuid selges vähenemistrendis ning III kooliastmes stabiilne. Rahvastikuproгноosist tulenevad trendimuutused aastani 2040 on kirjeldatud peatükis 2.

Joonis 7. Õpilaste arv Viru-Nigula valla koolide I kooliastmes. Allikas: Haridussilm

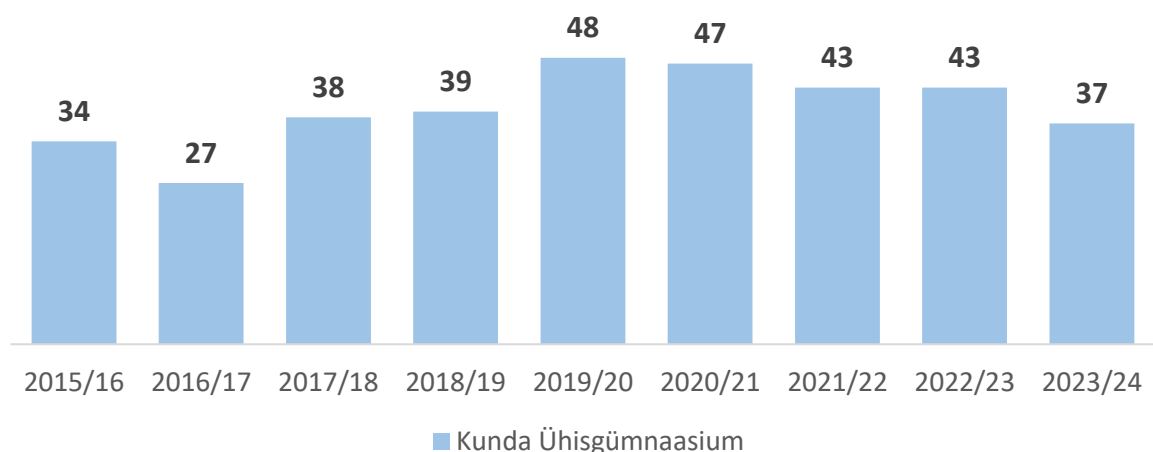

Joonis 8. Õpilaste arv Viru-Nigula valla koolide II kooliastmes. Allikas: Haridussilm

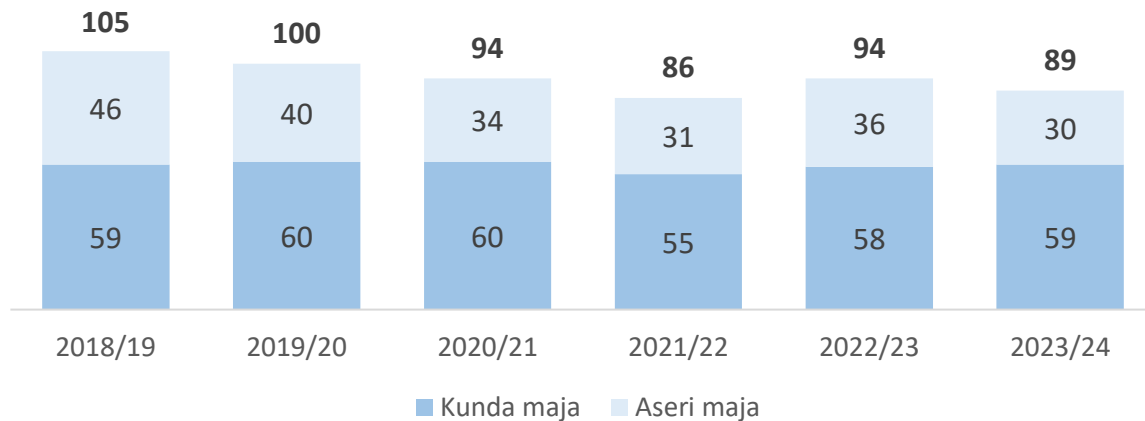
Joonis 9. Õpilaste arv Viru-Nigula valla koolide III kooliastmes. Allikas: Haridussilm

Gümnaasiumiharidust on Viru-Nigula vallas võimalik omandada Kunda Ühisgümnaasiumis, mille õpilaste arv kasvas madalseisust 2016/17 õppeaastal mõne aastaga üle 45 ja püsis enam-vähem stabiilsena õppeaastani 2022/23 (joonis 10). Käesoleval õppeaastal on toimunud küllalt järsk õpilaste arvu langus, kui gümnaasiumi lõpetas 14 õpilast, 10. klassi astus 12 õpilast ning õpingud katkestas 4 õpilast. Rahvastikuprognosisist tulenevad trendimuutused aastani 2040 on kirjeldatud peatükis 2.

Joonis 10. Õpilaste arv Viru-Nigula valla koolide gümnaasiumiastmes. Allikas: Haridussilm

Viru-Nigula vallas tegutseb huviharidust pakkuv Kunda Muusikakool, millel on tegevuskohad Kundas ja Aseris. Kunda ja Aseri Muusikakoolid ühendati 2020. aastal. Kunda majas on võimalik laulda lauluklassis ja õppida mitmel pillierialal, nt klaver, viiul, kitarr, löökpillid jne. Aseri majas on ansambliklass ja toimub pilliõpe. Muusikakoolis saab õppida klaverit, akordioni, nuppakordioni, kitarri, balalaikat, kannelt ja plokkflööti. Kunda Muusikakooli õpilaste arvu trendid on esitatud joonisel 11.

Joonis 11. Õpilaste arv Kunda Muusikakoolis. Allikas: valla eelarve seletuskirjad

2.2 Vallasisene ja väline õpiränne;

Viru-Nigula valla lapsed käivad peamiselt koduvalla lasteaias ja põhikoolis. Alushariduses ületab koduvallas õppijate osakaal 97% ja põhikoolis 90% (tabelid 1 ja 2). Alushariduse õpirände olulisemad omavalitsused on mujal lasteaias käivate laste jaoks Narva-Jõesuu, Kohtla-Järve, Tartu ja Narva linn ning Viru-Nigula lasteaias käivate laste jaoks Haljala ja Rakvere vald ning Tallinna, Rakvere ja Kohtla-Järve linn. Põhihariduse õpirände olulisemad omavalitsused on mujal põhikoolis käivate õpilaste jaoks Rakvere, Kohtla-Järve ja Tallinna linn ning Rakvere ja Lügänu vald ning Viru-Nigula koolides käivate õpilaste jaoks Rakvere, Haljala ja Lügänu vald ning Tallinna ja Rakvere linn.

Tabel 1. Väline õpiränne alushariduses. Allikas: Riigiraha portaal, valla eelarve seletuskirjad

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Koduvalla lasteaias käivad lapsed	225	224	221	218	216	240	217
Lapsed teiste KOV-ide lasteaedades	6	5	7	6	4	6	7
Lapsed teistest KOV-dest	16	12	11	9	10	10	9
Koduvalla lasteaias käivate osakaal	93%	98%	97%	97%	98%	98%	97%

Tabel 2. Väline õpiränne põhihariduses. Allikas: Riigiraha portaal, valla eelarve seletuskirjad

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Koduvalla põhikoolis käivad lapsed	478	482	465	439	428	454	436
Õpilased teiste KOV-ide põhikoolis	49	59	58	56	47	45	46
Õpilased teistest KOV-dest	35	36	37	37	41	31	33
Koduvalla põhikoolis käivate osakaal	91%	89%	89%	89%	90%	91%	90%

Põhikooli lõpetajad jätkavad õpinguid enamasti väljaspool koduvalda (tabelid 3, 4, 5 ja 6). Tähelepanu väärib asjaolu, et kui põhikooli lõpetajatest jätkab gümnaasiumis stabiilselt ca 60%, siis koduvallas, Kunda Ühisgümnaasiumis, jätkajate osakaal on selgelt langustrendis. Vasta ja Aseri koolide lõpetajatest on 6 aasta jooksul Kunda Ühisgümnaasiumis õpinguid jätkanud ainult 6 noort (4% lõpetajatest). Seejuures viimase õppeaasta lõpetajate puhul on Kunda Ühisgümnaasium Aseri ja Vasta lõpetajate valikutesse tagasi tulnud (3 õpilast, 11% lõpetajatest), samas kui Kunda Ühisgümnaasiumi põhikooli lõpetajatest jätkas kodukoolis rekordiliselt väike hulk (7 õpilast, 28% põhikooli lõpetajatest).

Tabel 3. Viru-Nigula valla põhikooli lõpetajate valikud õpingute jätkamisel. Allikas: Haridussilm

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Põhikooli lõpetajad Viru-Nigula vallas	61	49	47	51	60	52
Jätkasid Kunda gümnaasiumis (kodukoolis)	15	17	16	12	16	7
Jätkasid Kunda gümnaasiumis (Vasta Koolist)	1	1	-	-	-	1
Jätkasid Kunda gümnaasiumis (Aseri Koolist)	1	-	-	-	-	2
Jätkasid mujal gümnaasiumis	18	12	11	12	20	21
Jätkasid kutsehariduses	25	17	17	24	19	19
Ei õppinud edasi	1	2	3	3	5	2
Gümnaasiumis (üldhariduses) jätkajaid	57%	61%	57%	47%	60%	60%
Koduvallas õpingute jätkajate osakaal	28%	37%	34%	24%	27%	19%

Tabel 4. Kunda Ühisgümnaasiumis põhikooli lõpetajate valikud õpingute jätkamisel. Allikas: Haridussilm

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Põhikooli lõpetajad Kunda Ühisgümnaasiumis	29	23	25	28	36	25
Jätkasid Kunda Ühisgümnaasiumis	15	17	16	12	16	7
Jätkasid mujal gümnaasiumis	8	2	2	2	8	11
Jätkasid kutsehariduses	5	4	6	13	10	7
Ei õppinud edasi	1	-	1	1	2	-
Gümnaasiumis (üldhariduses) jätkajaid	79%	83%	72%	50%	67%	72%
Kodukoolis õpingute jätkajate osakaal	52%	74%	64%	43%	44%	28%

Tabel 5. Vasta Kooli lõpetajate valikud õpingute jätkamisel. Allikas: Haridussilm

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Põhikooli lõpetajad Vasta Koolis	11	7	7	9	9	13
Jätkasid Kunda Ühisgümnaasiumis	1	1	-	-	-	1
Jätkasid mujal gümnaasiumis	5	1	4	6	5	6
Jätkasid kutsehariduses	5	5	2	2	4	6
Ei õppinud edasi	-	-	1	1	-	-
Gümnaasiumis (üldhariduses) jätkajaid	55%	29%	57%	67%	56%	54%
Koduvallas õpingute jätkajate osakaal	9%	14%	-	-	-	8%

Tabel 6. Aseri Kooli lõpetajate valikud õpingute jätkamisel. Allikas: Haridussilm

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Põhikooli lõpetajad Aseri Koolis	21	19	15	14	15	14
Jätkasid Kunda Ühisgümnaasiumis	1	-	-	-	-	2
Jätkasid mujal gümnaasiumis	5	9	5	4	7	4
Jätkasid kutsehariduses	15	8	9	9	5	6
Ei õppinud edasi	-	2	1	1	3	2
Gümnaasiumis (üldhariduses) jätkajaid	29%	47%	33%	29%	47%	43%
Koduvallas õpingute jätkajate osakaal	5%	-	-	-	-	14%

Kunda Ühisgümnaasiumi lõpetajatest (tabel 7) jätkab 37% õpinguid kõrgkoolis (viimase 6 aasta keskmine), samas kui Lääne-Virumaal on vastav näitaja 45% ja kogu Eestis 55%⁵.

Tabel 7. Kunda Ühisgümnaasiumi lõpetajate haridustee jätkamine. Allikas: Haridussilm

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Kunda Ühisgümnaasiumi lõpetajad	12	7	12	13	15	14
Jätkasid avalik-õiguslikus ülikoolis	2	-	1	5	1	3
Jätkasid muus kõrgkoolis	1	3	5	1	2	3
Jätkasid kutsehariduses	1	1	1	1	3	1
Ei õppinud edasi	8	3	5	6	9	7
Kõrgkoolis jätkajate osakaal	25%	42%	50%	46%	20%	43%

⁵ Andmed portaalist Haridussilm.

2.3 Pedagoogide, tugispetsialistide ja teiste haridustöötajate info;

Viru-Nigula valla koolides töötab kokku 75 õpetajat ja 8 tugispetsialisti ning lasteaias 29 õpetajat ja 1 tugispetsialist. Ametikohti on kokku 90, sh 62 üldhariduse õpetajat, 28 lasteaiaõpetajat ja 8 tugispetsialisti (tabel 8).

Tabel 8. Pedagoogide ja tugispetsialistide arv ja palgafond (31.12.2023 seisuga).

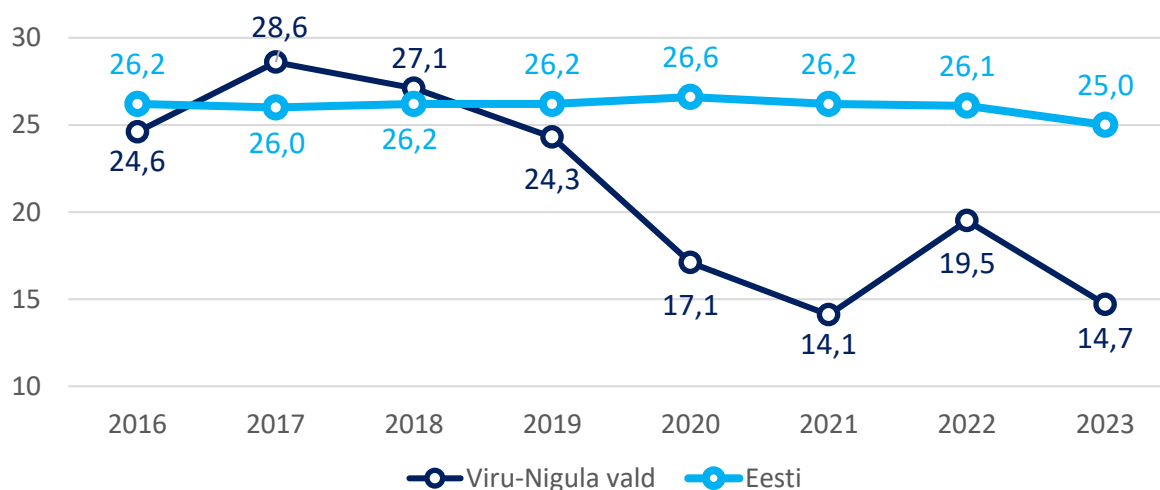
	Pedagoogid	Tugispetsialistid	Palgafond 2024
Lasteaed „Kelluke“	29	3	1 138 000
Kunda Ühisgümnaasium	32	3	1 174 000
Aseri Kool	23	3	788 000
Vasta Kool	21	1	697 000
KOKKU	105	10	3 797 000

Õpetaja keskmine arvestuslik brutokuupalk Viru-Nigula vallas oli 1691 eurot ja tegelik keskmine palk 1890 eurot⁶. Eesti õpetajate keskmine arvestuslik brutopalk oli 2075 ja tegelik 2186 ning Lääne-Viru maakonnas vastavalt 1878 ja 2040 eurot. Eesti kohalike omavalitsuste seas oli Viru-Nigula vald keskmise arvestusliku brutopalga järgi 77. kohal ja tegeliku palga järgi 65. kohal.

Järgnevalt on analüüsitud põhikooli ja gümnaasiumi õpetajatega seotud indikaatoreid.

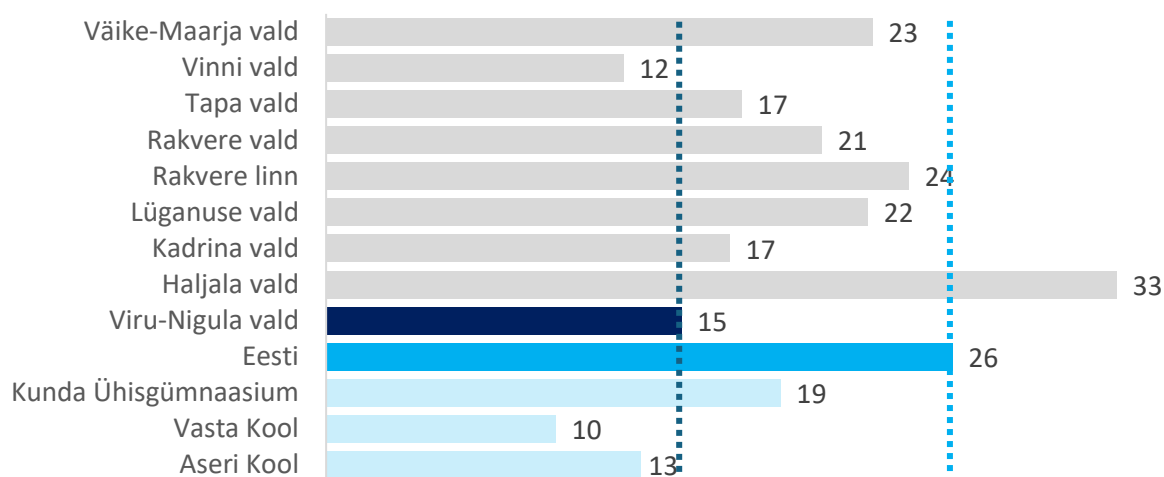
Põhikool

Oluliseks murekohaks on õpetajaskonna vananemine (joonised 12 ja 13). Fookusrühma intervjuus väljendasid ka koolijuhid muret selle üle, et noori õpetajaid on raske leida. Murekohaks on kvalifikatsiooninõuetele vastavate uute õpetajate leidmine pensionile minejate asemele. Näitena toodi ühe kooli puhul, et uusi õpetajaid otsides ei ole tööle kandideerinud mitte ühtegi sobivat kandidaati.

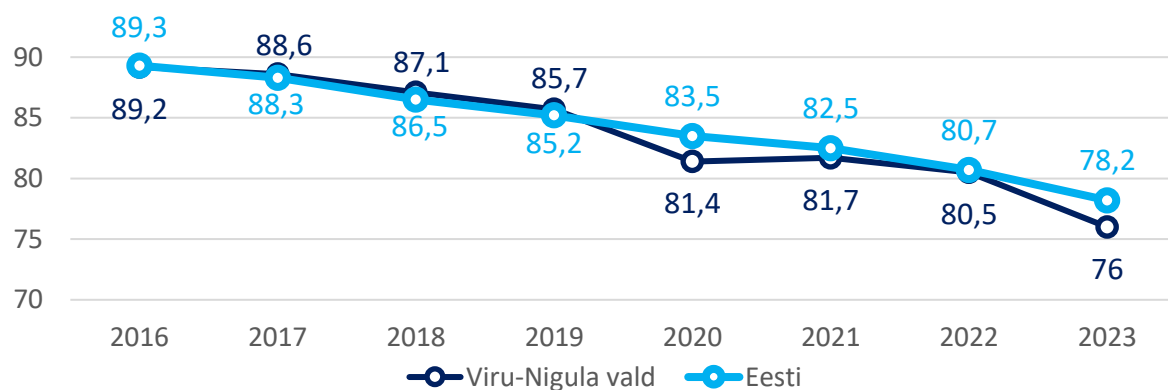
Joonis 12. 39-aastaste ja nooremate õpetajate osakaal põhihariduses (%). Allikas: Haridussilm

⁶ Haridussilm, andmed seisuga 31.12.2023

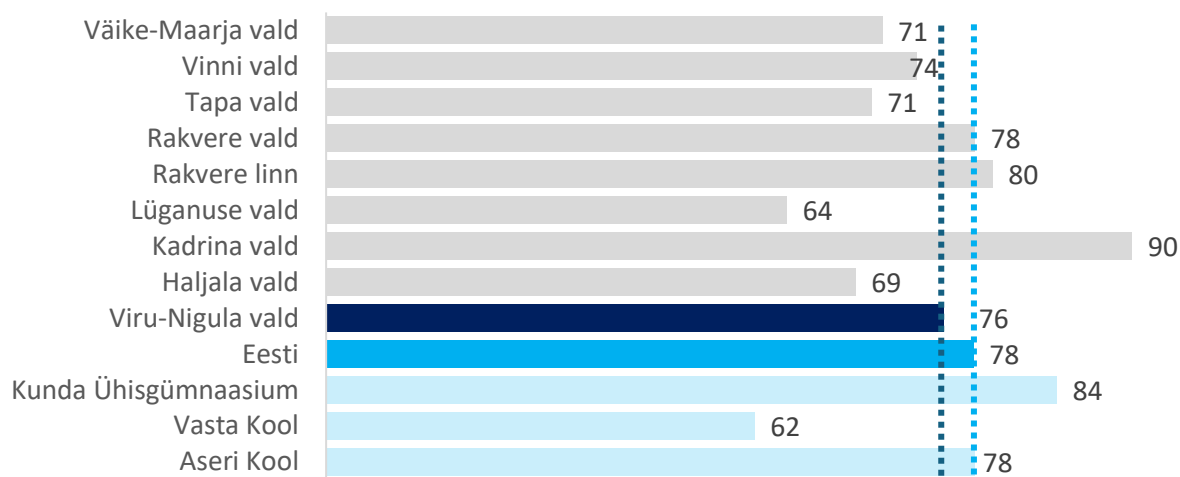

Joonis 13. 39-aastaste ja nooremate õpetajate osakaal põhihariduses (%). Allikas: Haridussilm

Joonistel 14 ja 15 on toodud kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaalu trend ja võrdlus lähivaldadega. Kvalifikatsiooninõuetele vastavus on Eesti ja lähivaldadega võrreldaval tasemel (va Vasta Kool), kuid alla 39-aastaste õpetajate madal osakaal suurendab oluliselt riski, et lähiaastatel ei suudeta ka õpetajate kvalifikatsiooninõuetest kinnipidamisel teistega sammu pidada. Fookusrühma intervjuus tõid kõigi valla haridusasutuste juhid välja murekoha, et uusi õpetajaid on keeruline leida ja sageli tuleb seetõttu tööle võtta ka kvalifikatsiooninõuetele mittevastavaid õpetajaid. Koolid toetavad õpetaja kvalifikatsiooni omandamist ja näiteks Vasta koolis on oodata olukorra paranemist.

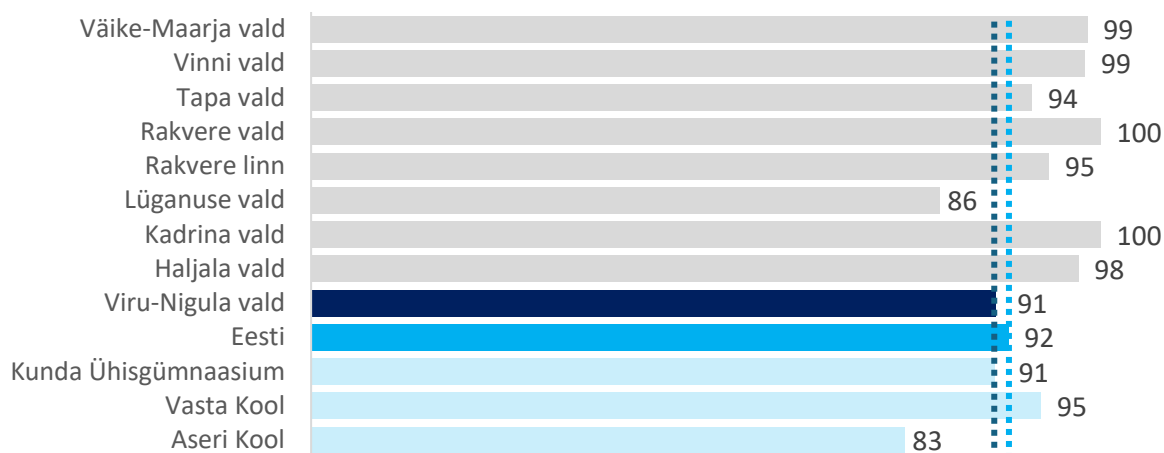

Joonis 14. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal põhikoolis (%). Allikas: Haridussilm

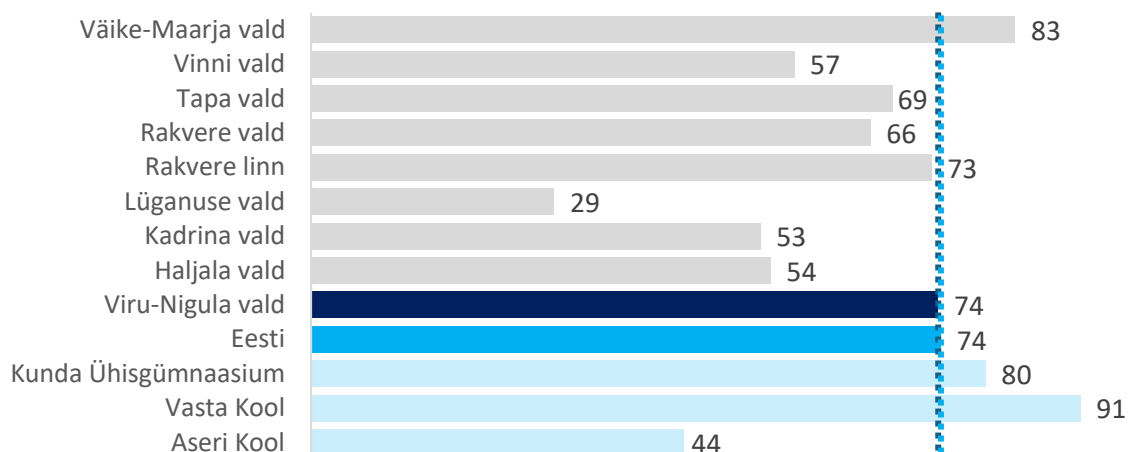
Joonis 15. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal põhikoolis (%). Allikas: Haridussilm

Eesti keele oskustele vastab enam kui 90% Viru-Nigula valla õpetajatest (joonis 16). Teiste Lääne-Virumaa valdade näitajad on veidi kõrgemad. Koolidest võib täielikule eesti keelselt õppele üleminekul probleeme tekkida Aseri Koolis, kus toimub hetkel õpe lisaks ka vene keeles.

Joonis 16. Eesti keele oskuse nõuetele vastavad õpetajad põhikoolis (%). Allikas: Haridussilm

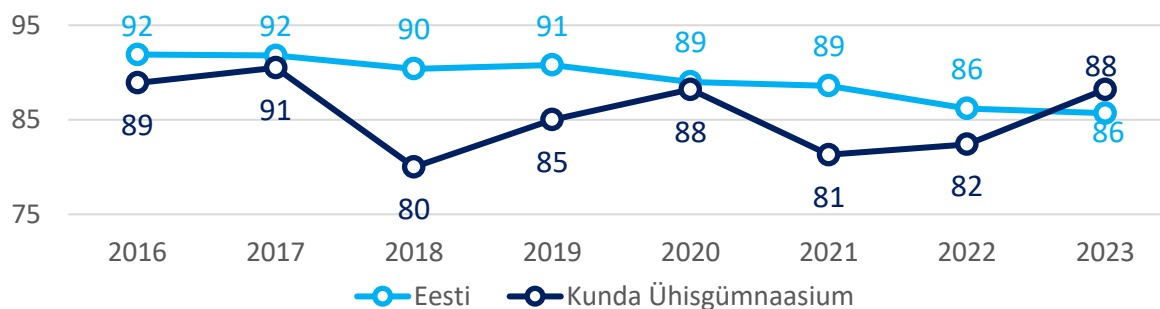
Koolivälise nõustamismeeskonna soovitatud tugispetsialistide teenuste rakendamise osakaal põhihariduses (joonis 17) on Vasta Koolis ja Kunda Ühisgümnaasiumis Eesti keskmise tasemega ja lähivaldadega võrreldes väga heal tasemel, kuid Aseri Kooli näitaja on oluliselt madalam.

Joonis 17. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitatud tugispetsialistide teenuste rakendamise osakaal põhihariduses (%). Allikas: Haridussilm

Gümnaasium

Õpetajate vastavus kvalifikatsiooninõuetele on ka Kunda Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiosas Eesti keskmisega võrreldav ning ületab enamiku lähivaldade gümnaasiumite näitajat (joonised 18 ja 19).

Joonis 18. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal gümnaasiumis (%). Allikas: Haridussilm

Joonis 19. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal gümnaasiumis (%). Allikas: Haridussilm

Eesti keele nõuetele vastavus on keskmisel tasemel (joonis 20), jäädes siiski veidi lähivaldade gümnaasiumite näitajatest alla.

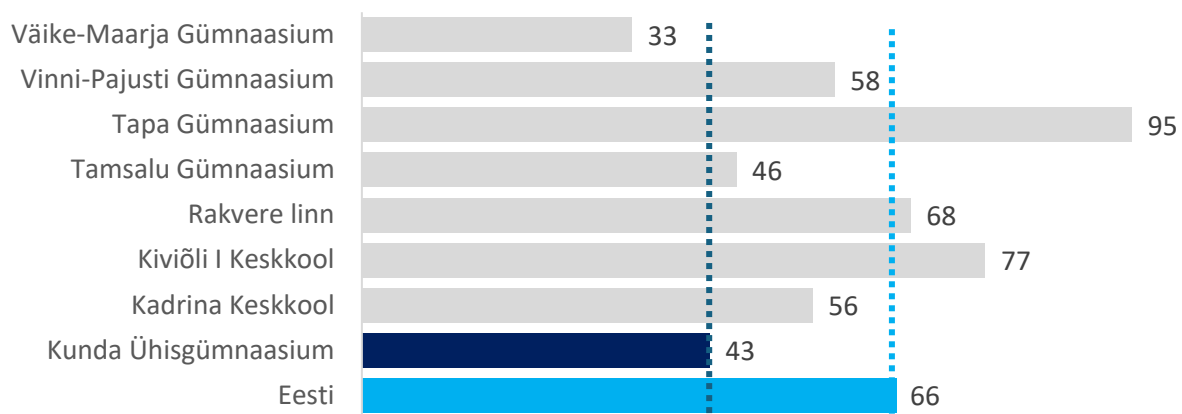

Joonis 20. Eesti keele oskuse nõuetele vastavad õpetajad gümnaasiumis (%). Allikas: Haridussilm

Õpetajate üldine subjektiivne rahulolu on kõrge (joonis 21), kuid hinnangud koostööle erivajadustega laste toetamisel on Eesti keskmisest oluliselt madalamad ja nõuavad lähiaastatel kindlasti tähelepanu (joonis 22). Soovitame tähelepanu pöörata ka õpetajate kiusamise probleemile (joonis 23).

Joonis 21. Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu (%): tööga pigem rahul või täiesti rahul olevate gümnaasiumiõpetajate osakaal. Allikas: Haridussilm (2021 andmed)

Joonis 22. Gümnaasiumiõpetajate osakaal, kes leiavad, et kool ja eri koolivälised spetsialistid sh politseinikud, nõustajad, arstid, psühholoogid, noorsootöötajad jt teevad hariduslike erivajadustega laste toetamisel head koostööd (%). Allikas: Haridussilm (2021 andmed)

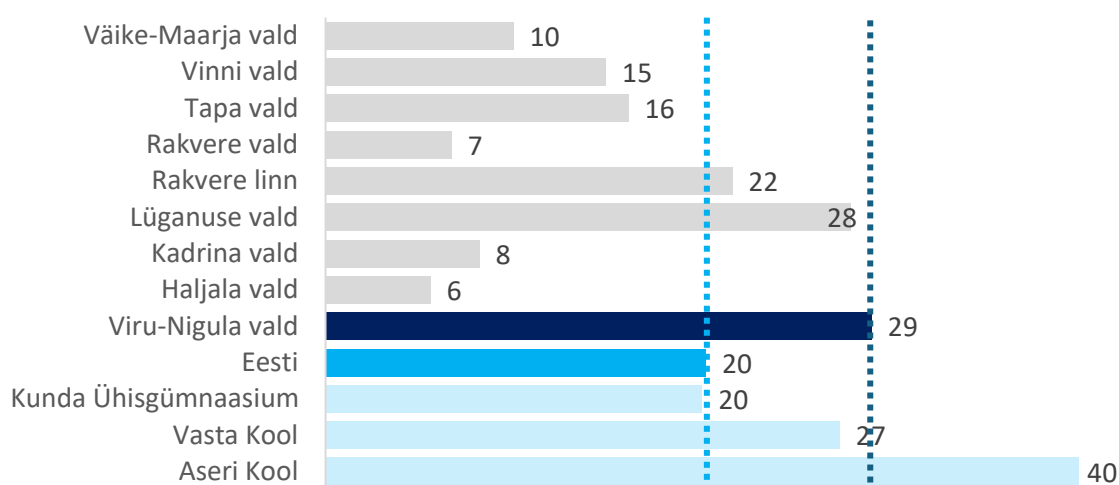
Joonis 23. Gümnaasiumiõpetajate osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (sh õpilaste, lapsevanemate, kolleegide poolt) (%). Allikas: Haridussilm (2021 andmed)

2.4 Õppijate rahulolu õppega

Õppijate rahulolu õppega on üks peamisi tegureid, mis toob lapsed koduvalda õppima. Kooli sobivusele ja õppekvaliteedile antavad hinnangud levivad kogukonnas kiiresti laste omavahelise suhtluse ja lapsevanemate kaudu, on neil suur roll pikaajaliste hoiakute kujunemisel. Seejuures kipuvad positiivsed hoiakud kujunema aeglasemalt kui negatiivsed.

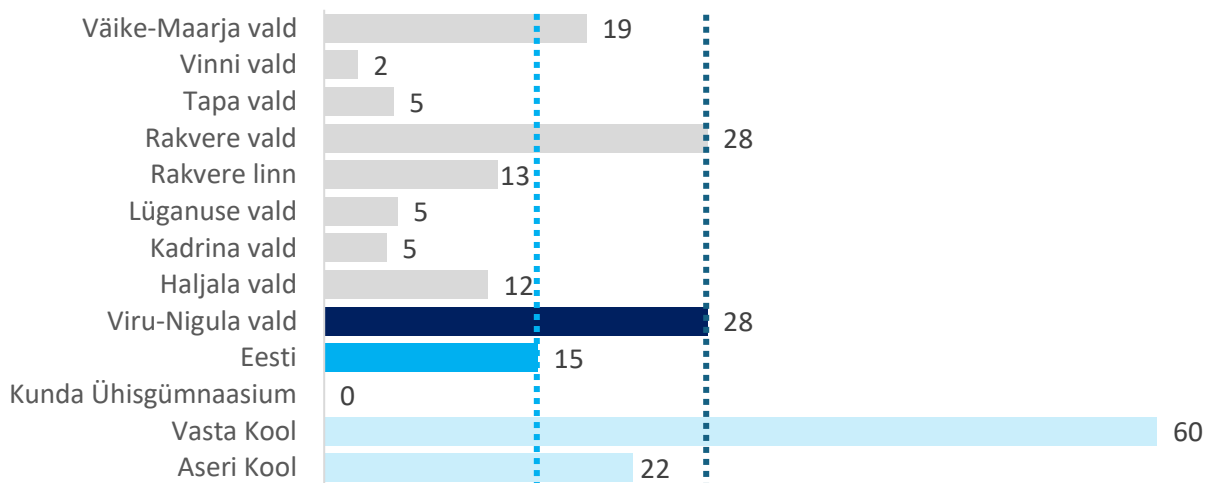
Põhikool

8. klassi õpilaste subjektiivne rahulolu õppega on Viru-Nigula valla koolides Eesti keskmisega võrreldes hea (joonis 24). Samas ei saa kindlasti rahule jääda olukorraga, kus ainult iga viies Kunda Ühisgümnaasiumi 8. klassi õpilane on õppega pigem rahul või täiesti rahul. Oluline on märkida, et aastatel 2020 – 2022 kõikus Kunda Ühisgümnaasiumi rahulolunäitaja 5-14% vahel. Ka ülejäänud valla koolides on rahulolu eelnevatel aastatel madalam olnud. Rahulolu oma kooliga põhikooli lõpuklassides on üks peamisi tegureid gümnaasiumivaliku tegemisel.

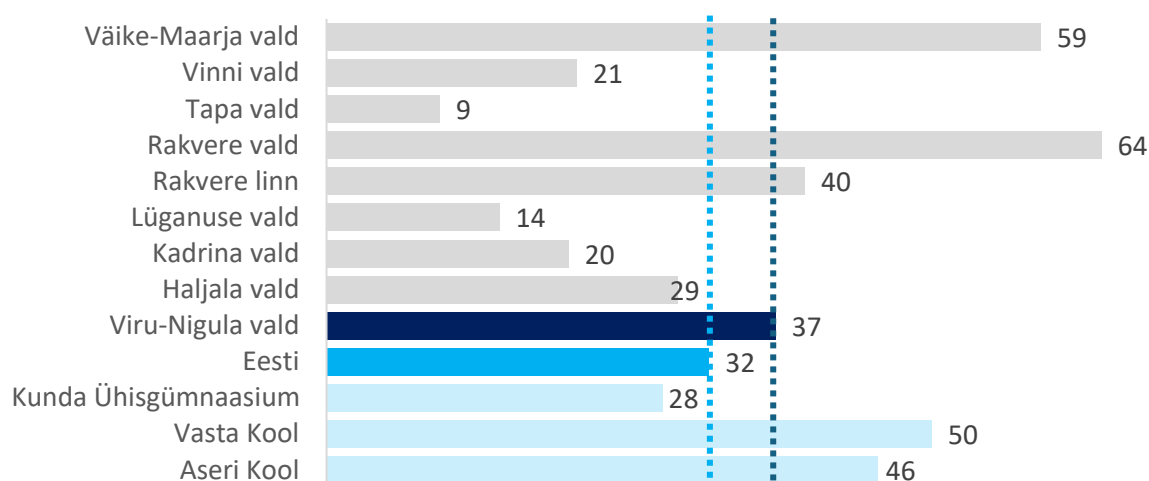

Joonis 24. Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu (%): kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal (8. klass). Allikas: Haridussilm

Õpilaste rahulolu liikumisvõimalustega on Vasta ja Aseri koolides Eesti ja enamiku naabervaldade keskmisest kõrgem (joonised 25 ja 26). Seevastu Kunda Ühisgümnaasiumi õpilaste rahulolu on keskmisest madalam ja 8. klassi õpilaste hulgas polnud küsitlusele vastanute hulgas mitte ühtki rahulolijat. Ka aastatel 2018-2022 jäi rahulolijate osakaal enamasti alla 10%.

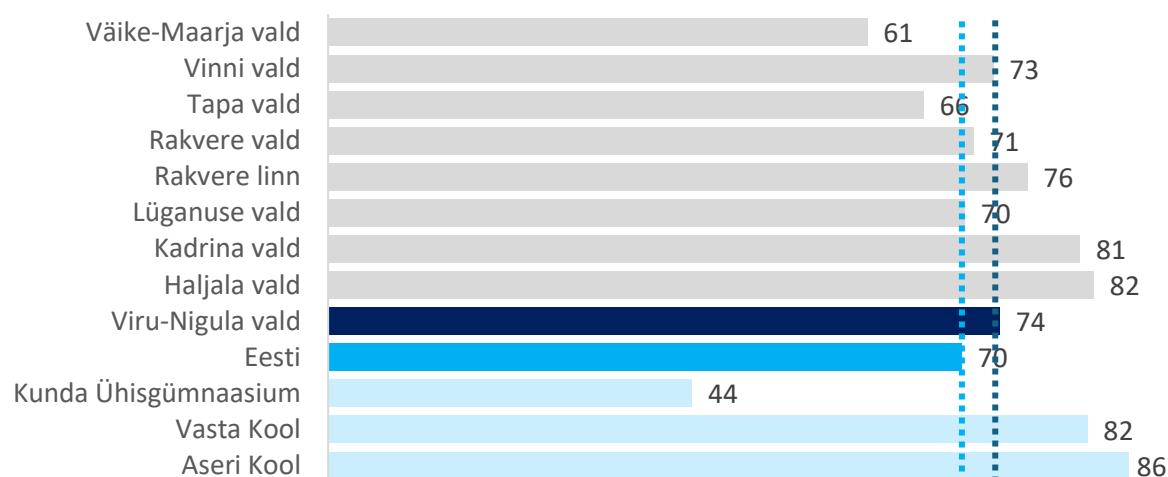

Joonis 25. Õpilaste osakaal, kes on rahul liikumisvõimalustega koolis (%) - 8. klass. Allikas: Haridussilm

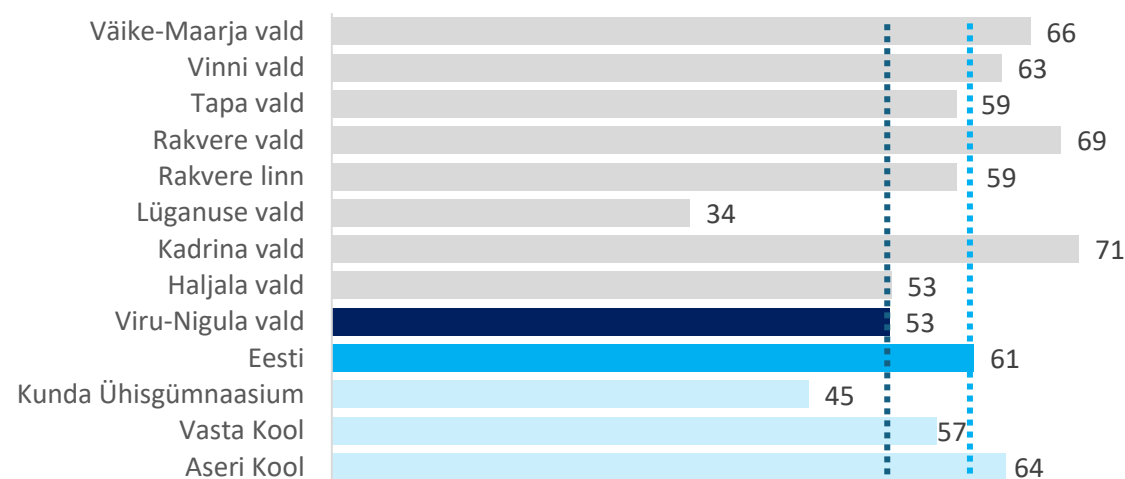

Joonis 26. Õpilaste osakaal, kes on rahul liikumisvõimalustega koolis (%) - 4. klass. Allikas: Haridussilm

Nii 8. kui ka 4. klassi õpilaste hinnangutes koolikiusamise esinemisele paistab Kunda Ühisgümnaasium negatiivselt silma (joonised 27 ja 28). Rohkem kui pooled vastanutest märkisid, et neid on viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud. Koolikiusamine on Kundas 4. klassis murekohaks olnud läbivalt, 8 klassis on probleem esile kerkinud just kahel viimasel aastal (2022 märkis 61% vastajatest, et neid ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud).

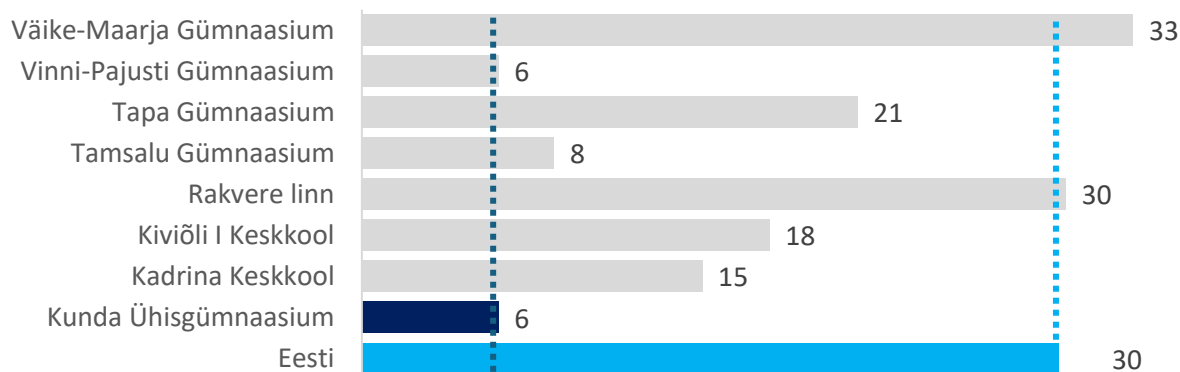
Joonis 27. Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase 2 nädala jooksul korduvalt kiusatud (%) - 8. kl. Allikas: Haridussilm

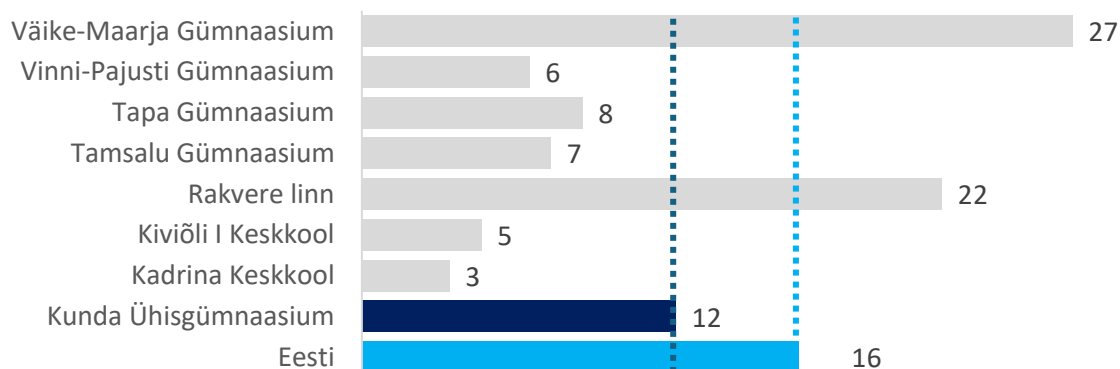
Joonis 28. Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%) - 4. kl. Allikas: Haridussilm

Gümnaasium

Kunda Ühisgümnaasiumi õpilaste hinnangud on kõigis aspektides madalad (joonised 29, 30 ja 31). Koolikiusamine on probleemiks ka gümnaasiumiastmes (lähivaldade gümnaasiumites ega ka Eestis tervikuna koolikiusamist oluliselt ei esine). Väga madal on õppijate subjektiivne rahulolu õppeprotsessiga. Pigem või täiesti rahul olijate osakaal jääb Eesti keskmisele alla koguni 5 korda.

Joonis 29. Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu (%): kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal (11. klass). Allikas: Haridussilm

Joonis 30. Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%) - 11. klass. Allikas: Haridussilm

Joonis 31. Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%) - 11. klass. Allikas: Haridussilm

Tulemustest lähtuvalt soovitame eelkõige Kunda Ühisgümnaasiumil liituda Kiusamisvaba Kooli (KiVa) programmiga, mida hetkel rakendab Viru-Nigula vallas ainult Vasta Kool. KiVa on tõenduspõhine programm, mille mõju on hinnatud ja tõendatud. Tulemused üle maailma näitavad, et programm on aidanud vähendada kiusamist.⁷

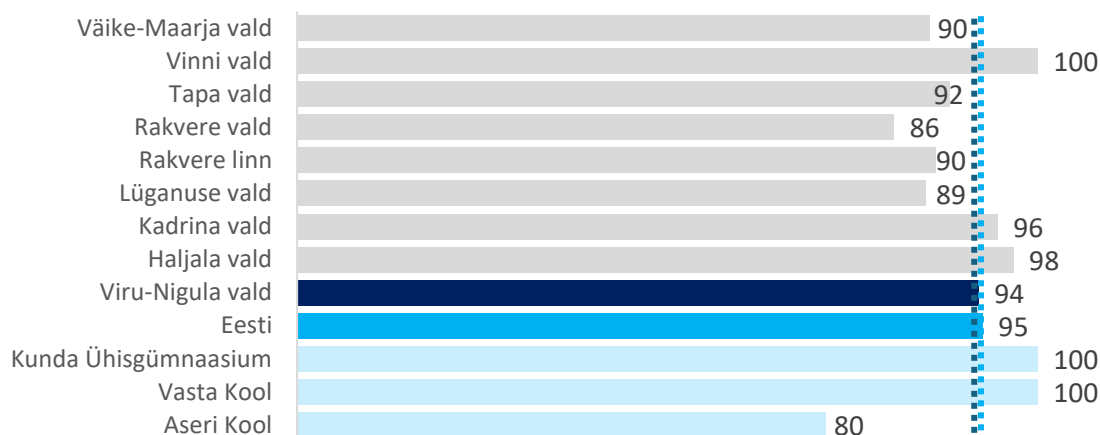
⁷ SA Kiusamisvaba Kool. (i.a). <https://kiusamisvaba.ee/kiva-programm/>

2.5 Õppeasutuste kvaliteedinäitajad

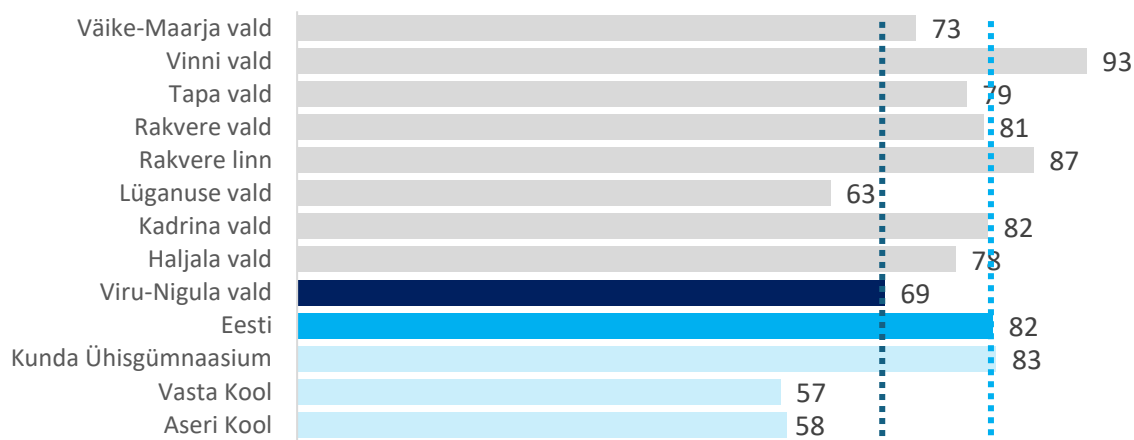
Õppeasutuste kvaliteedinäitajad on oluliseks sisendiks nii riigi poolsete hinnangute kujunemisel, kuid mõjutavad sarnaselt subjektiivsetele kvaliteedihinnangutele ka õpilaste ja kogukonna suhtumist.

Põhiharidus

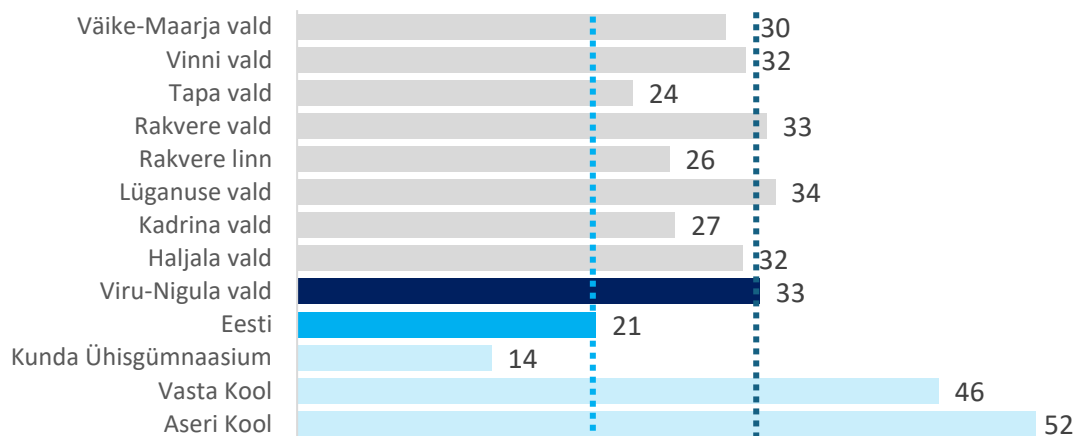
Põhihariduses on Viru-Nigula koolide näitajad head, enamasti õpitakse peale põhikooli lõpetamist edasi (joonised 32, 33 ja 34). Kunda põhikooli lõpetajad eelistavad pigem gümnaasiumit, Vasta ja Aseri koolis on gümnaasiumis ja kutsehariduses jätkajate osakaal võrdne.

Joonis 32. Edasiõppijate osakaal põhikooli lõpetajate üldarvust (%). Allikas: Haridussilm

Joonis 33. Keskhariiduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%). Allikas: Haridussilm

Joonis 34. Kutsehariduse omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%). Allikas: Haridussilm

Gümnaasium

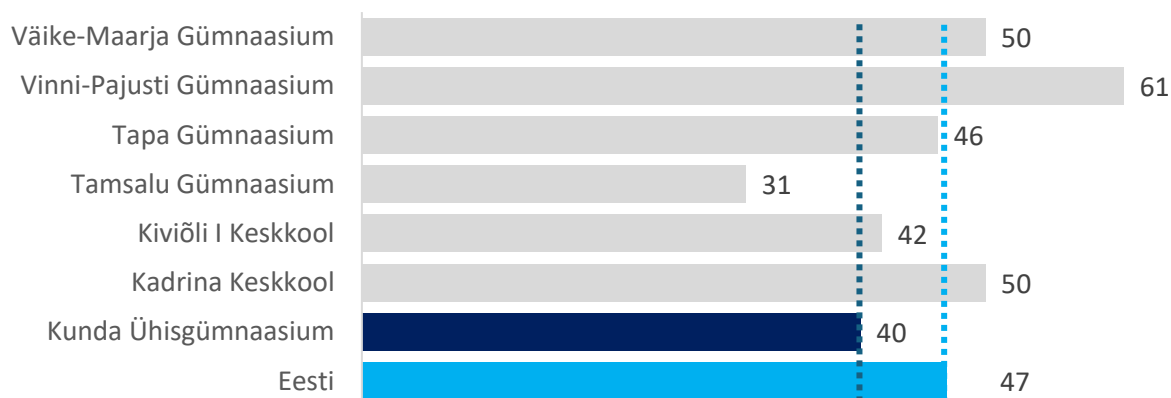
Gümnaasiumiõppe eduka läbimise ja edasiõppijate osakaalu poolest jääb Kunda Ühisgümnaasium veidi alla Eesti ja lähivaldade gümnaasiumite keskmise (joonised 35 ja 36). Kõrghariduseni jõudnute osakaalus (joonis 37) on mahajäämus suurem.

Joonis 35. Eestis edasiõppijate osakaal gümnaasiumi lõpetanud õpilaste üldarvust (%). Allikas: Haridussilm

Joonis 36. Gümnaasiumiastme lõpetajate osakaal (nominaalaeg+ 1 õppeaasta) (%). Allikas: Haridussilm

Joonis 37. Kõrghariduse omandamine 6 aastat pärast gümnaasiumi lõpetamist (%). Allikas: Haridussilm

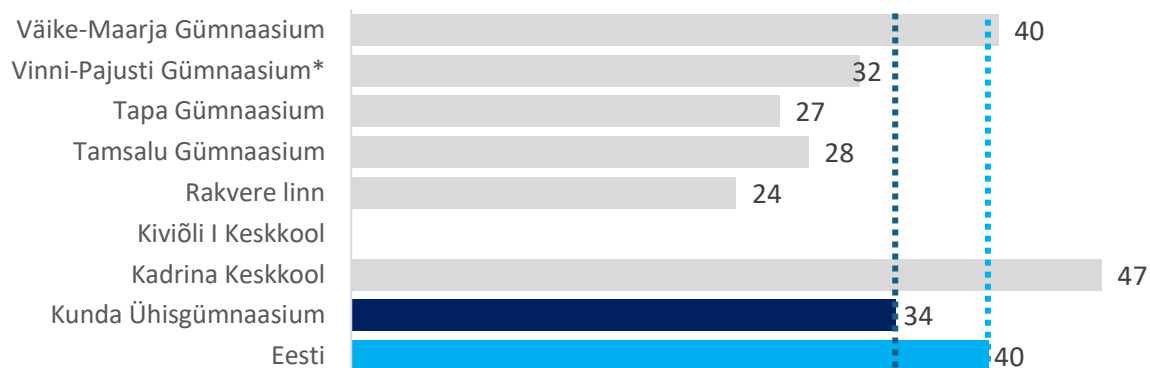
Kunda Ühisgümnaasiumi õppe taseme suuremaks probleemiks on madalad tulemused B2 taseme võõrkeeles ja matemaatika riigieksami tulemuste osas (joonised 38, 39, 40 ja 41). Tehnoloogiaõppe edendamine eeldab ka laia matemaatika eksami eelistamist kitsale matemaatikale. Kunda Ühisgümnaasiumis tegid 2023. aastal kõik lõpetajad kitsa matemaatika riigieksami.

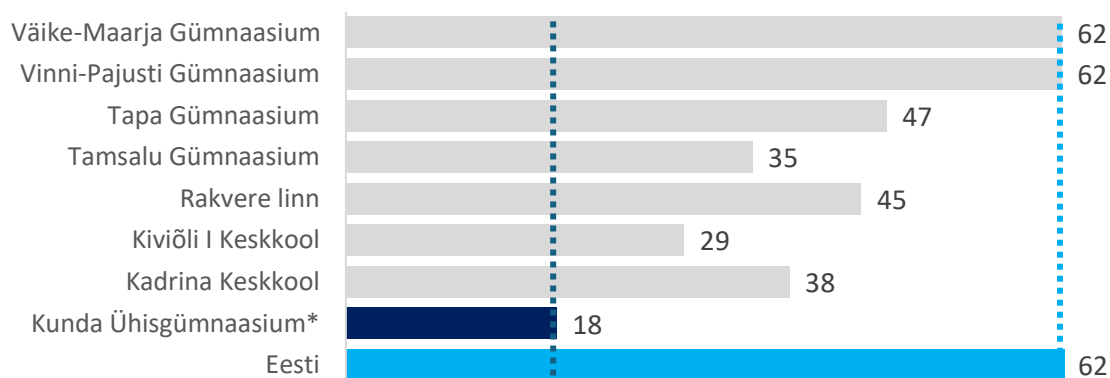
Joonis 38. Vähemalt ühes võõrkeeles B2 saavutanud gümnaasiumi statsionaarse õppe lõpetajate osakaal (%). Allikas: Haridussilm

Joonis 39. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte eesti keele riigieksami keskmine tulemus punktides (maksimaalne 100). Allikas: Haridussilm

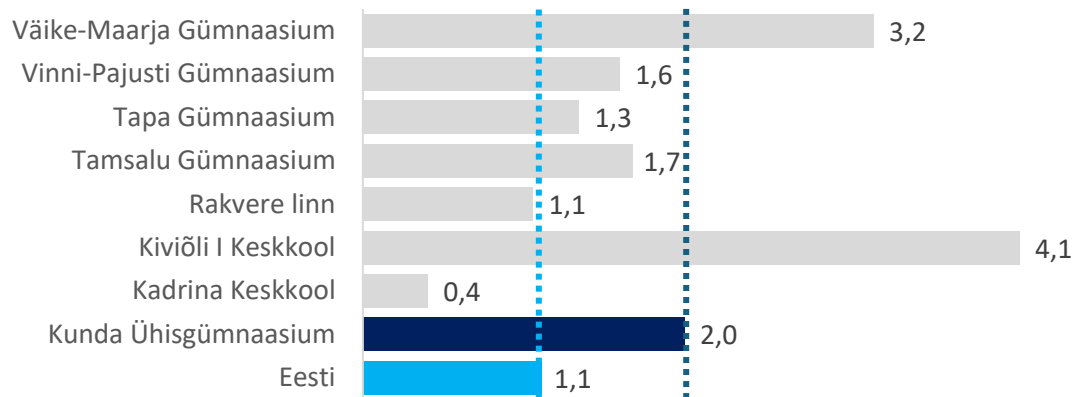
Joonis 40. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte kitsa matemaatika riigieksami tulemus. Allikas: Haridussilm

Joonis 41. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte laia matemaatika riigieksami tulemus. Allikas: Haridussilm

*Kunda Ühisgümnaasiumi kohta on toodud 2022. aasta tulemus, kuna 2023. aastal laia eksami sooritajaid ei olnud.

Ka gümnaasiumist väljalangemise määra osas on Kunda Ühisgümnaasiumi tulemuslikkus Eesti keskmisest ja enamikust lähivaldade gümnaasiumitest tagapool (joonis 42).

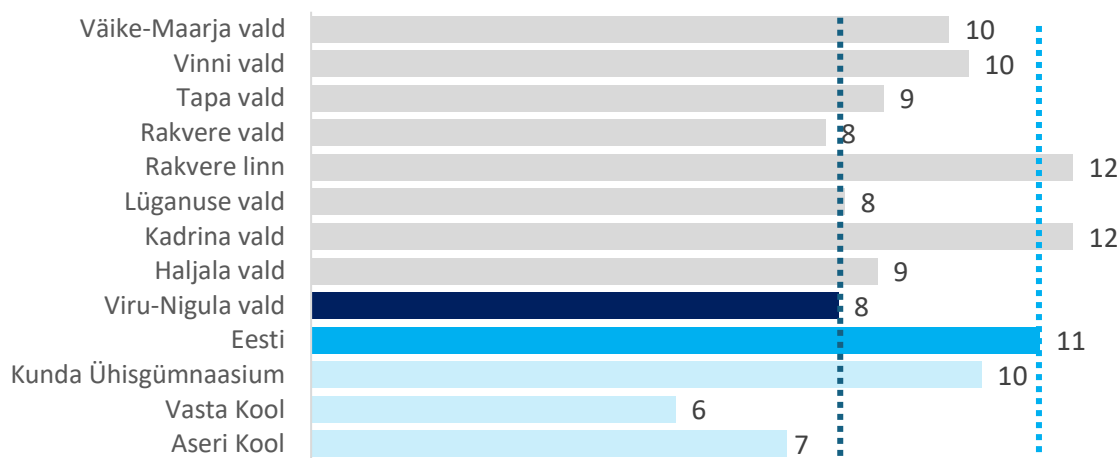
Joonis 42. Gümnaasiumist väljalangemise määr 1. õppeaastal, 2018-2023 keskmine (%). Allikas: Haridussilm

2.6 Õppeasutuste efektiivsusnäitajad

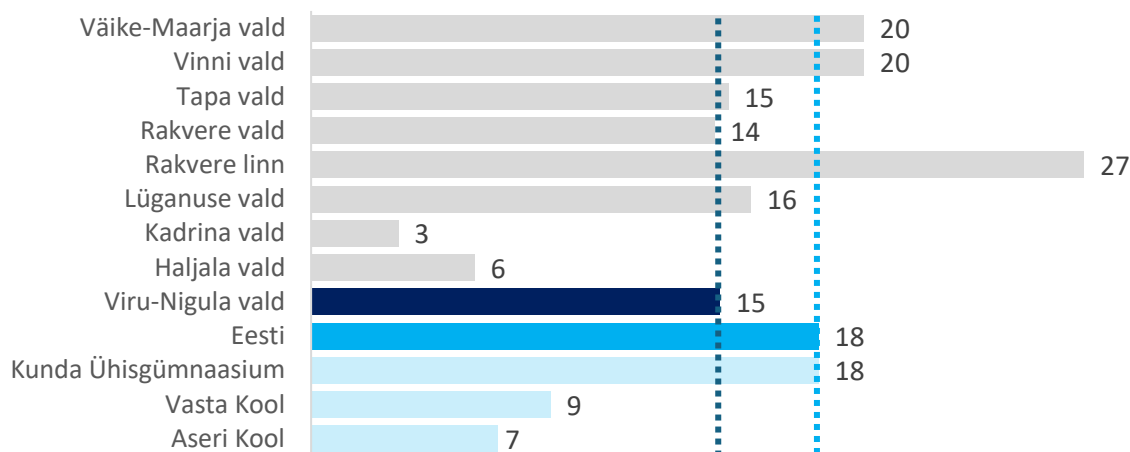
Efektiivsusnäitajad on otseselt seotud koolipidamise kuludega. Madalad efektiivsusnäitajad tekitavad olukorra kus riigi poolt makstavast õpetajate palgatoetusest ei piisa palgakulude katmiseks ja vald peab omaosalust suurendama. Rahvastikuprognosisist (vt peatükk 2) võib järeldada, et ilma valla haridusvõrgustiku reformideta kahanevad efektiivsusnäitajad lähiaastatel veelgi.

Põhikool

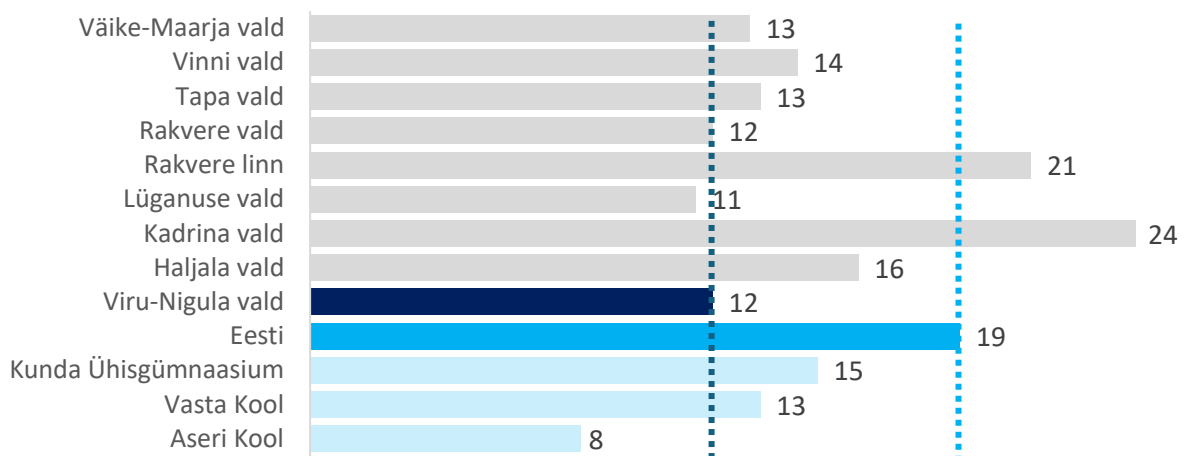
Joonistel 43, 44 ja 45 näeme, et Viru-Nigula valla ning eriti Vasta ja Aseri koolide õpilaste ja õpetajate suhtarv ning klassikomplekti täituvus jäävad oluliselt alla Eesti keskmisele. Sarnane olukord on ka enamikus lähivaldades. Valla keskmine näitaja tähendabki seda, et vallakeskuses asuvad koolis on klassid veidi suuremad, kuid väiksemate koolide olukord on sarnane Vasta ja Aseri koolidega.

Joonis 43. Õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv põhihariduses. Allikas: Haridussilm

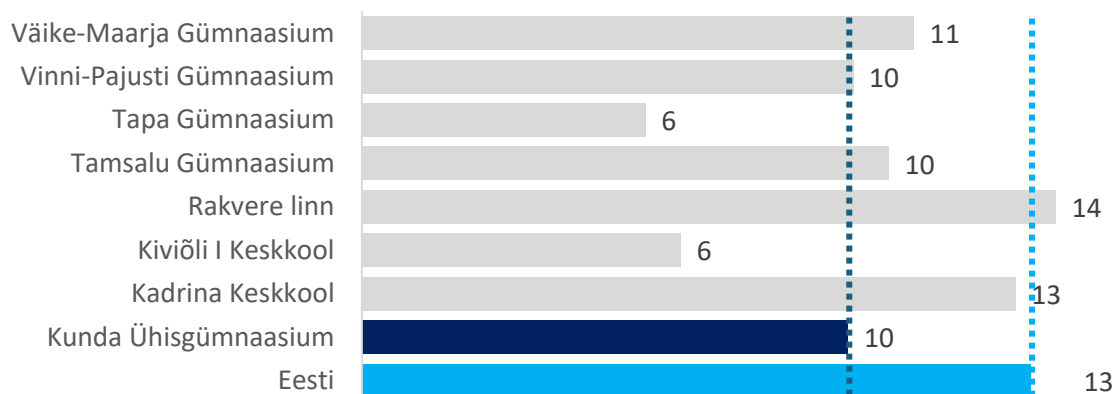
Joonis 44. Klassikomplekti täituvus 1. ja 2. kooliastmes. Allikas: Haridussilm

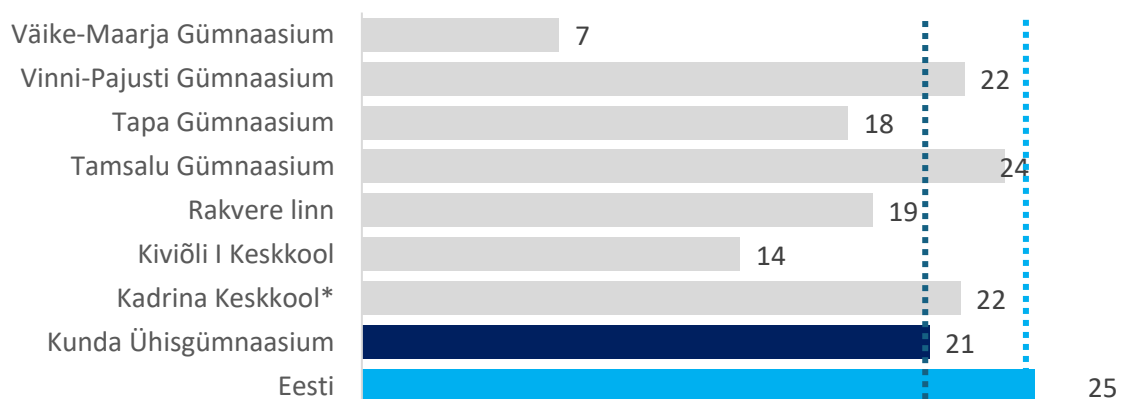
Joonis 45. Klassikomplekti täituvus 3. kooliastmes. Allikas: Haridussilm

Gümnaasium

Kunda Ühisgümnaasiumi efektiivsusnäitajad on sarnased lähivaldade gümnaasiumitega, jäädes siiski märgatavalt alla Eesti keskmisele (joonised 46 ja 47).

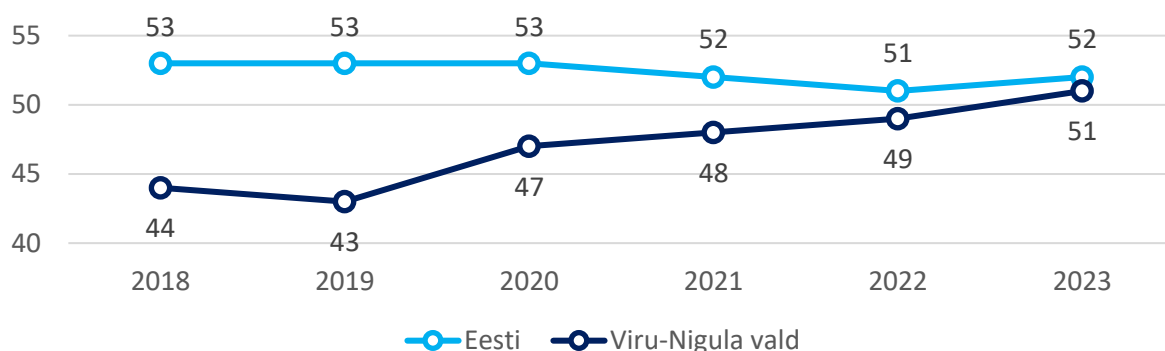
Joonis 46. Õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv üldkeskhariduses. Allikas: Haridussilm

Joonis 47. Klassikomplekti täituvus üldkeskhariduses. Allikas: Haridussilm

2.7 Haridusasutuste majanduslik olukord

Hariduskulude osakaal Viru-Nigula valla põhitegevuse kuludest on aastatel 2018–2023 tõusnud 44%-lt 51%-ni (joonis 48). Hariduskulude osakaal on sarnane Eesti keskmisega, kuid madalam lähivaldadega võrreldes (joonis 49). Enamikus lähivaldades on hariduskulude osakaal püsinnud stabiilne või isegi veidi langenud (Lüganuse vald ja Rakvere linn). Hariduskulude osakaal on olnud tõusutrendis Rakvere vallas (+5%) ja Tapa vallas (+4%).

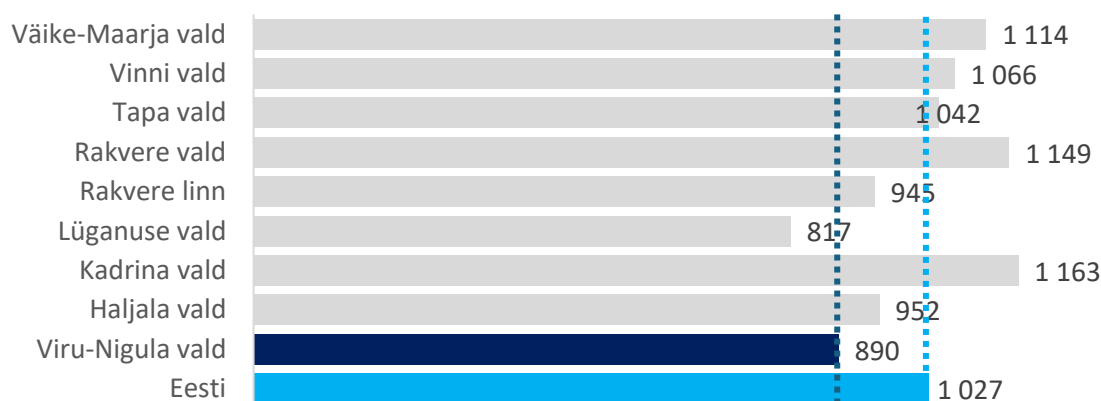

Joonis 48. Hariduskulude osakaalu trend kohalike omavalitsuste põhitegevuse kuludest aastatel 2018–2023 (%). Allikas: Riigiraha portaal

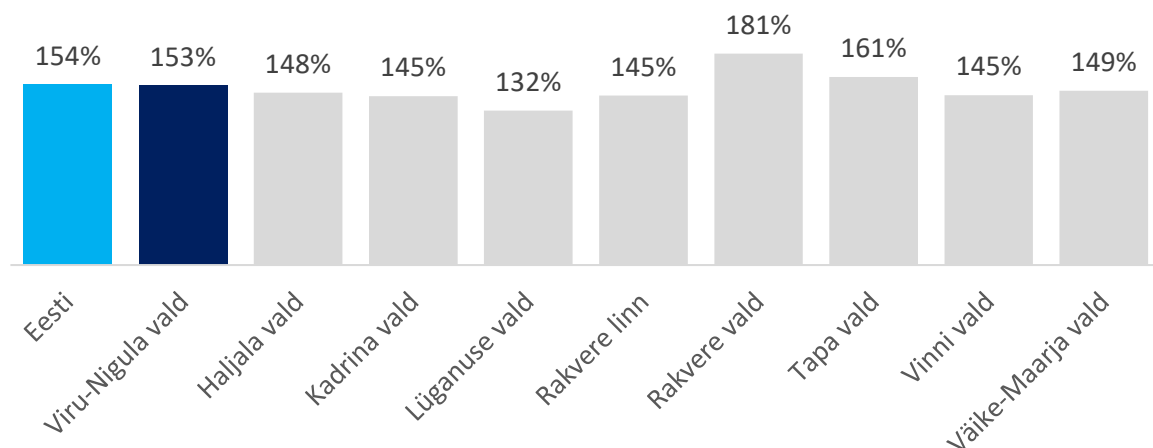

Joonis 49. Hariduskulude osakaal valdade põhitegevuse kuludest aastal 2023 (%). Allikas: Riigiraha portaal

Vaadeldes hariduskulusid ühe elaniku kohta näeme, et Viru-Nigula vallas on need Eesti keskmise ja lähivaldadega võrreldes pigem madalad (joonis 50), kui ühe elaniku kohta tehtavate hariduskulude kasvutempo on enamikust lähivaldadest kiirem (joonis 51).

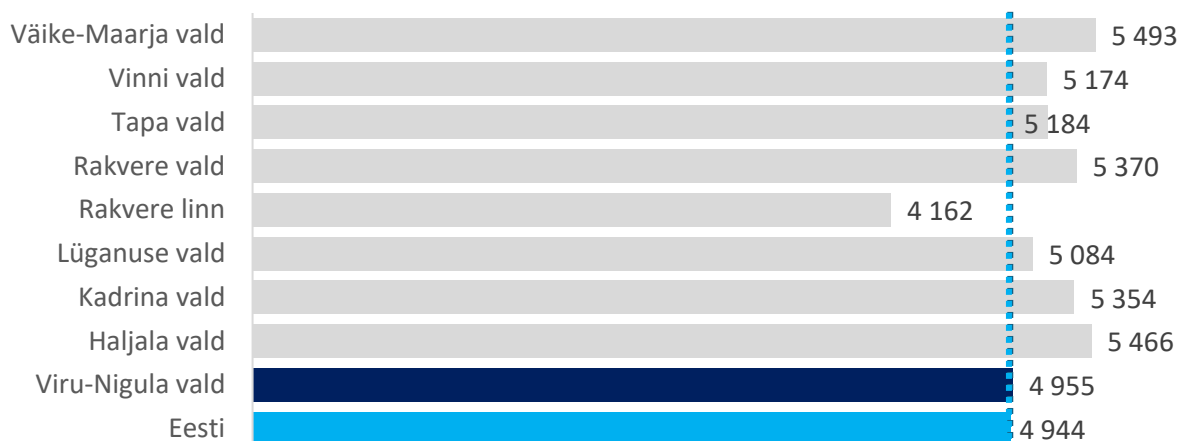

Joonis 50. Hariduskulud ühe elaniku kohta (€). Allikas: Riigiraha portaal

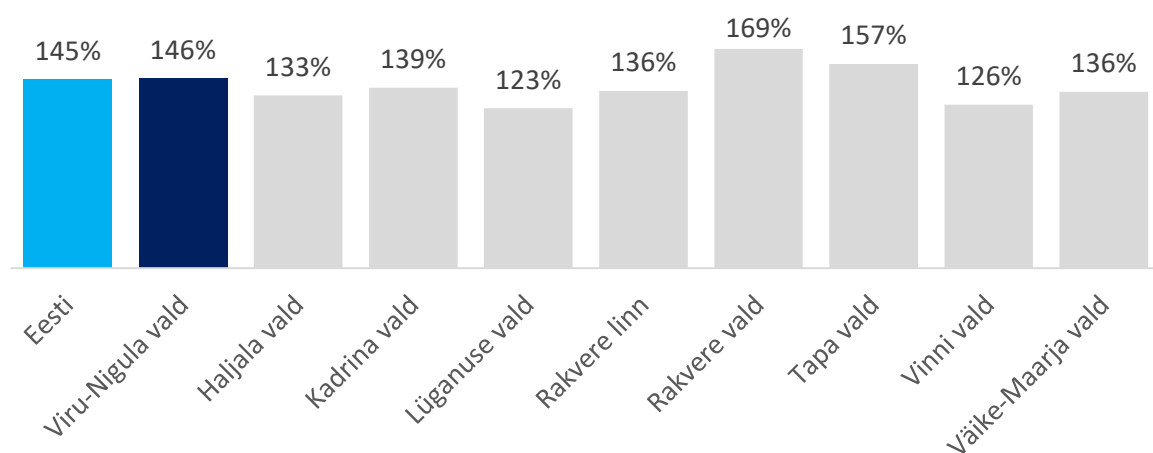

Joonis 51. Ühe elaniku kohta tehtavate hariduskulude kasvutempo aastatel 2018-2023 (%). Allikas: Riigiraha portaal

Joonistel 52 ja 53 on toodud andmed ühe kuni 18-aastase noore kohta tehtavatest hariduskulutustest. Viru-Nigula vallas on need naabervaldadest pigem mõnevõrra madalamad. Üldiselt on linnades (sh Rakvere linn) hariduskulutuste maht ühe elaniku kohta madalam, kuigi esineb ka erandeid (nt Tartu ja Viljandi). Kulude kasvutempo on Viru-Nigula vallas olnud enamikust lähivaldadest kõrgem.

Joonis 52. Hariduskulud ühe kuni 18-aastase vallaelaniku kohta (€). Allikas: Riigiraha portaal

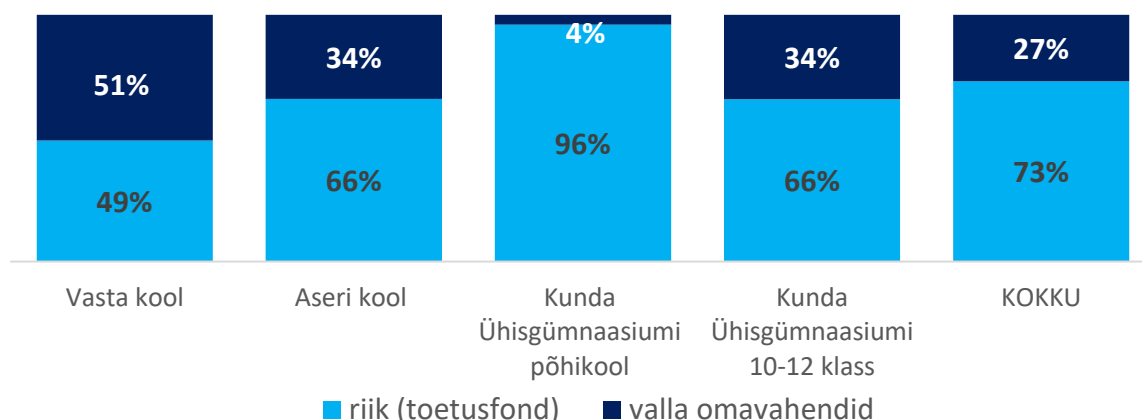
Joonis 53. Ühe kuni 18-aastase vallaelaniku kohta tehtavate hariduskulude kasvutempo aastatel 2018-2023 (%). Allikas: Riigiraha portaal

Kokkuvõttes võib öelda, et hariduskulude koormus vallaeelarvele kasvab nii Viru-Nigula vallas kui ka lähivaldades, eelkõige seoses väiksemate koolide õpilaste arvu vähenemisega, keskmise klassi täituvuse vähenemisega ning õpetajate palgatõusuga. Õpetajate palgatõus toob kaasa ka surve lasteaiaõpetajate, huvihariduse õpetajate ja kõigi haridustöötajate palgatõusuks ning klassi keskmise täituvuse vähenemine suurendab ka vajadust panustada valla omavahenditest kooliõpetajate tööjõukulude katmisse. Täiendavaks probleemiks võib kujuneda palgasurve seoses kvalifikatsiooni-nõuetele vastavate õpetajate vähesusega. Ülal loetletud murekohad lähiaastatel pigem süvenevad.

Haridustöötajate palgakulud

Alushariduses on õpetajate palgakulude katmine kohaliku omavalitsuse ülesanne. Riik maksab kohalikele omavalitsustele tasandustoetuse üldhariduskooli õpetajate palgatõusust tuleneva alushariduse õpetajate palgatõusu vajaduse kompenseerimiseks juhul kui lasteaiaõpetaja vastab eesti keele oskuse nõuetele ning tema töötasu on 100% üldhariduskooli õpetaja töötasu alammäärast magistrikaadi olemasolul ja 90% ilma magistrikraadita.⁸ Tasandustoetuse maht ei ole pikaajaliselt fikseeritud ning toetus ei ole piisav kohalike omavalitsuste alushariduse palkade konkurentsivõime hoidmiseks.

Üldhariduses katab toetusfond 2024. aastal Viru-Nigula valla koolide palgafondist 73%, valla osa on 27%.

Joonis 54. Viru-Nigula valla koolide tööjõukulude katmine 2024. aasta eelarves.

Toetusfondi maksete suurus arvutatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“⁹. Toetuse määr on peaaegu lineaarses seoses õpilaste arvuga.

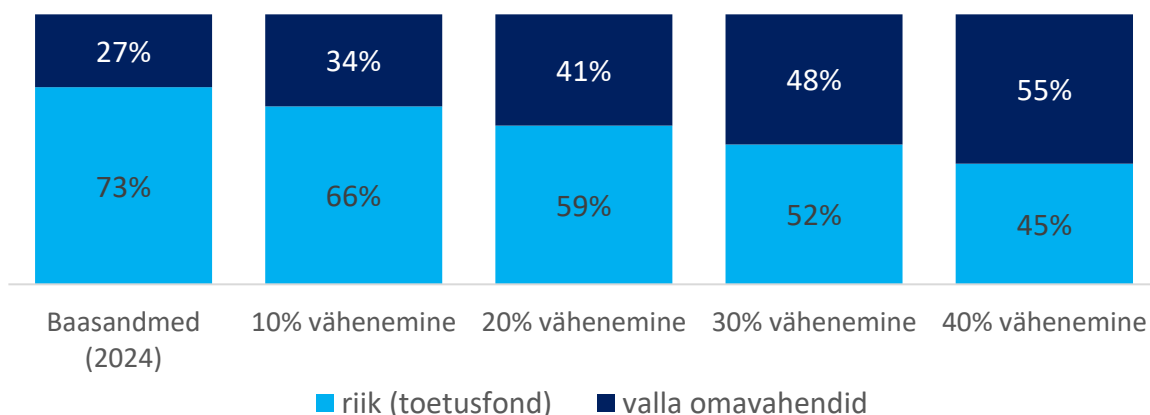
Põhikooli õpetajate tööjõukulude puhul rakendatakse kohaliku omavalitsuse põhist koefitsienti, mis kehtib 2018. aasta redaktsioonis. Viru-Nigula valla koefitsiendiks on 1,42. Gümnaasiumiastmes on Viru-Nigula vallas koefitsiendiks 1,12 (omavalitsusüksused, kus on gümnaasiumiastmes vähem kui 400 õpilast). Alates 43-st gümnaasiumiõpilasest rakendatakse täiendavat koefitsienti, mis kasvab 1,07-st 43 õpilase puhul kuni 1,1-ni 51 õpilase puhul ja hakkab seejärel aegamööda vähenema kuni 1,05-ni 250 õpilase puhul. Toetused õppekirjanduse soetamiseks ja koolilõunale on üheselt õpilaste arvuga seotud. Sama kehtib ka direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude ning õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täienduskoolituse toetuste puhul arvestades, et need ei väheneks see võrreldes

⁸ Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord, § 1². <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122023016?leiaKehtiv>

⁹ Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord, § 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122023016?leiaKehtiv>

2014. aastal antud toetussummaga võrreldes. Täiendavad koefitsiendid on ette nähtud hariduslike erivajadustega õpilastele.

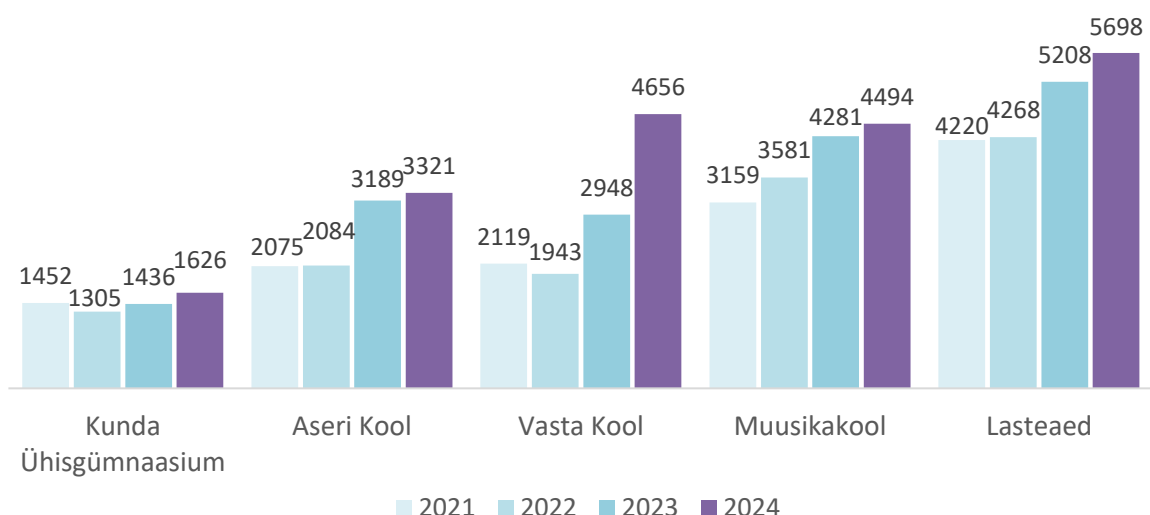
Juhul kui õpilaste arv väheneb, kuid õpetamise maht mitte (so klassikomplektide arv jääb samaks) peab kohalik omavalitsus leidma täiendavaid vahendeid õpetajate tööjõukulu katmiseks. Joonisel 55 on modelleeritud Viru-Nigula valla õpetajate tööjõukulude katmise struktuuri õpilaste arvu vähenemise korral eeldusel, et klassikomplektide arv jääb samaks ning toetusfondi arvutamise reeglid ja õpetajate palgatase ei muutu. Seega toob näiteks õpilaste arvu vähenemine 30% võrra juhul kui valla hariduskorraldust ei reformita ja riigi poolset toetusmeetmed samasugusteks jäävad, kaasa igaaastase hariduskulude kasvu 2024. aasta hindades kuni 550 tuhande euro võrra.

Joonis 55. Viru-Nigula valla üldhariduskoolide õpetajate tööjõukulude katmine õpilaste arvu vähenemise korral kui kõik muud tingimused jäävad samaks (%). Allikas: valla eelarved

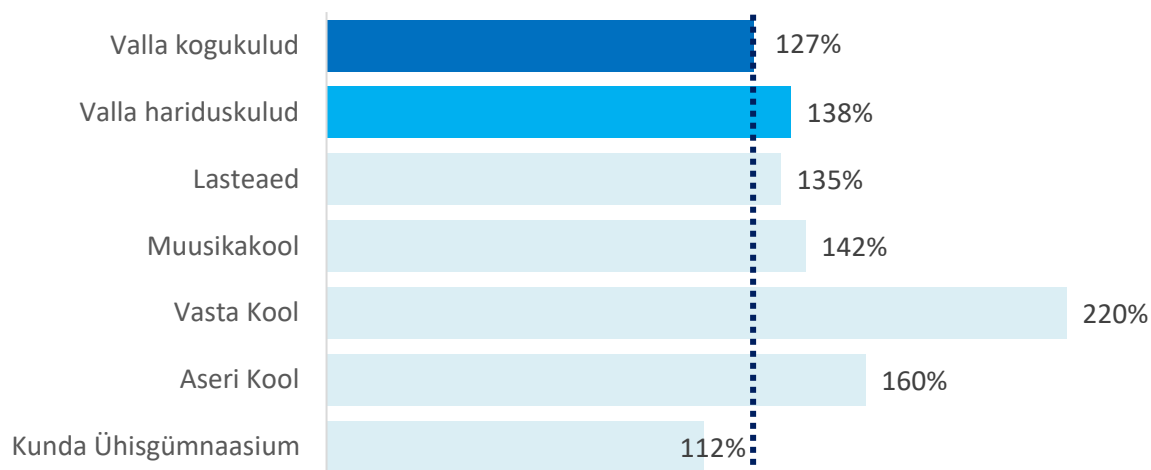
Õpilaskoha maksumus

Jooniselt 56 näeme, et valla omavahenditest kaetav osa õpilaskoha maksumusest on aastatel 2021-2024 kiiresti kasvanud. Erandiks on siin kõige suurema laste arvuga haridusasutus, Kunda Ühisgümnaasium.

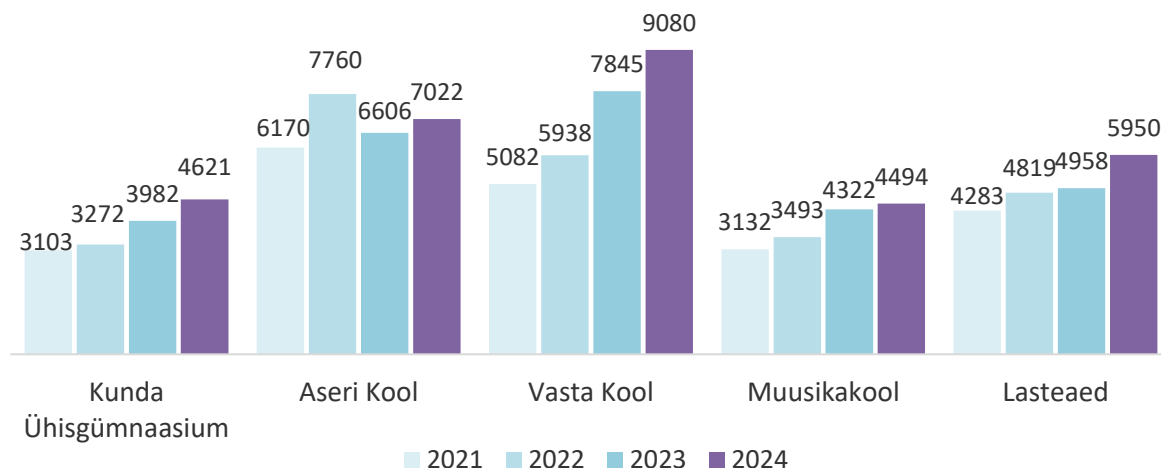
Joonis 56. Valla omavahenditest kaetav õpilaskoha maksumus haridusasutustes (€). Allikas: valla eelarved

Valla kogukulud kasvasid 2021-2024 aastani 27% ning omavahenditest kaetavad hariduskulud 38%¹⁰ (joonis 57). Kui võrrelda seda õpilaskoha maksumuse kasvuga võib järeldada, et hariduskulusid on aidanud kontrolli all hoida eelkõige Kunda Ühisgümnaasiumi õppe võimalikult kuluefektiivsena hoidmine. Vasta Kooli õpilaskoha maksumus on 2024. aastal järsult tõusnud seoses valla omavahenditest kaetavate personalikulude kasvuga.

Joonis 57. Õpilaskoha maksumuse kasv aastatel 2021-2024 võrreldes valla kulueelarve ja hariduseelarvega (%). Allikas: valla eelarved

Joonisel 58 on toodud kogukulu (omavahendid ja toetusfondi kaudu lisanduv riiklik finantseering) õpilaskohale valla haridusasutustes.

Joonis 58. Valla kogukulu (omavahendid ja toetusfondi kaudu lisanduv riiklik finantseering) õpilaskohale haridusasutustes (€). Allikas: valla eelarved

¹⁰ Allikas: Viru-Nigula valla eelarved.

2.8 Hoonete vastavus pikaajalistele vajadustele (asukoht, suurus, ruumilahendused)

Viru-Nigula valla haridusasutused on koondunud kolme teenuskeskustesse ja asuvad lähestikku.

Kundas on ühte hoonetekompleksi koondatud Kunda Ühisgümnaasium, Muusikakool, spordikeskus ja Viru-Nigula vallavalitsus. Umbes kilomeetri kaugusel paiknevad teises hoones koos asuvad lasteaed ja Kunda Linnaraamatukogu. Kunda Noortemaja asub Ühisgümnaasiumi lähedal (umbes 400 meetrit).

Aseris on kõik haridusasutused (kool, lasteaed ja muusikakool) koondatud ühte majja. Valla arengukavas on ette nähtud ka valla teenuskeskuse rajamine samasse hoonesse. Kõrvalmajaks on Aseri Vabaajakeskus – spordikeskus, kus asuvad ka Aseri noortekeskuse ruumid.

Viru-Nigulas asub lasteaed asula keskel, mõisakoolina tegutsev Vasta Kool on umbes 2 kilomeetri kaugusel. Viru-Nigula noortetuba asub samuti asula keskel, umbes 300 meetri kaugusel lasteaiast.

Kõik hooned sobivad haridusasutusteks nii asukoha, suuruse kui ruumilahenduste poolest. Arengukavas on ette nähtud eelkõige haridusasutuste hoonete remontimine ja inventari regulaarne uuendamine, lasteaia mänguväljakute ajakohastamine ning lasteaias ja koolides sportimisvõimaluste avardamine, mängu- ja liiklusväljakute rajamine ja kaasajastamine. Eelarvestrateegias 2023-2027 ei ole investeerimisobjektide loetelus suuremaid haridusasutustele suunatud investeeringuid kavandatud.

Fookusrühma intervjuust selgus, et kõikidel koolidel on Haridus- ja Teadusministeeriumi hinnangul ruumi üle. Inimlikus mõistes on hea, et ruumi on veidi rohkem, sest õppetegevusi saab erinevamalt planeerida, võtteks näiteks arvesse erivajaduste laste vajadusi.

Aseri Kool on ehitatud põhimõttega, et kooli mahuks 110 õpilast õppima. Arvestatud oli kakskeelse kooli vajadustega. Kuna enam venekeelseid klasse juurde ei tule, siis hakkab aastate lõikes klasse aina enam vabanema. Sel juhul tuleb läbi mõelda, kuidas ruume edaspidi kasutada, et kas tekitada õpilaskohti, kus saaks ööbida, või leida mingi suund. Näiteks võtta kooli rohkem kergema erivajadustega lapsi.

Vasta Kooli puhul leiti, et alati on üks ruum puudu, mida oleks hea vastavalt vajadusele kasutada. Hetkel on kõik ruumid hõivatud ja kaks maja on täidetud. Kunda Ühisgümnaasiumi majas on ruumi võrreldes teiste koolidega rohkem üle.

Viru-Nigula valla muusikakoolis on päeva esimeses pooles ruumid tühjad. Oleks mõistlik kaaluda, kuidas neid ruume saaks efektiivselt ära kasutada. Mõelda selle peale, kas on võimalik näiteks lasteaias kasutada neid ruume, et viia läbi muusikatunde. Noortekeskuse majades on juhataja hinnangul ruume piisavalt, arvestades laste arvu. Viru-Nigula valla lasteaed Kellukeses on pindala mõttes ruumi. Kui lasteaeda tuleks tööle eripedagoog ja logopeed, siis läheks ruumide jaotamisega keeruliseks.

2.9 Hoonete seisukord ja haldamiskulud

Haridusasutuste hoonete seisukord on hea. Aseri Kooli, Vasta Kooli, Kunda Ühisgümnaasiumi kui ka Viru-Nigula valla muusikakooli ruumid on korralikud.

Vasta Kooli puhul on murekohaks soojustus, sest talviti on mõisahoones jahe. Viru-Nigula valla lasteaia Kellukese Kunda maja üks probleeme on, et vana hoone tõttu kostuvad seinad läbi. See tekitab olukorra, kus näiteks lastevanematega konfidentsiaalsete vestluste pidamine muutub keeruliseks.

2.10 Investeerimisvajadused

Aseri Koolis on keldrikorrus hetkel täiel määral kasutamata. Selleks on vaja teha remonti ning idee on sinna teha raamatukogu. Noortekeskuse puhul väljendati, et Viru-Nigulas ja Aseris oleks hea, kui oleks olemas õue ala. Kundas on see hetkel olemas.

Viru-Nigula valla lasteaed Kellukesse vajab väikseid tööbokse, kus õpetajad saaksid vajadusel keskendunult kirjatöid teha. Neid on vaja eriti siis, kui täiendavalt tuleb tööle tugispetsialiste. Mõistlik oleks kaaluda raamatukogu ruumide ümberkujundamist, et luua sinna tulevikus väikesi tööbokse, eriti arvestades, et raamatukogul on ühe rühma ruumid vabad.

3 Rahvastiku- ja teenusvajaduse prognoos 2025-2040

Rahvastikuprognoosi koostamisel on sisendiks praegune demograafiline olukord, sealhulgas sündimus-, suremus- ja rändenäitajad. Peamised mõjutegurid, mis prognooside tulemusi kujundavad, ongi sündimus, suremus ja ränne. Need tegurid on aga keerulised prognoosida, sest neid mõjutavad mitmed ebakindlad ja raskesti prognoositavad asjaolud:

- **Poliitilised ja majanduslikud muutused** võivad järsku muuta rändevooge või mõjutada sünni- ja suremusmäärasid, näiteks majanduskriiside või sotsiaalpoliitika muudatuste kaudu.
- **Tehnoloogia ja kultuurimuutused** võivad mõjutada inimeste käitumist, sealhulgas pereloomise otsuseid ja elustiili valikuid.
- **Tervisekriisid** võivad samuti järsult mõjutada suremust ja piirata inimeste liikuvust.
- **Kliimamuutused** võivad mõjutada elutingimusi ja sundida inimesi oma elukohta vahetama, mis omakorda mõjutab demograafilist struktuuri.

Kõik need tegurid teevad rahvastikuprognooside koostamise keeruliseks, kuna nad sõltuvad paljudest ebakindlastest ja dünaamilistest asjaoludest. Seetõttu on oluline pidevalt jälgida ja analüüsida muutusi ning kohandada prognoose vastavalt uutele andmetele ja suundumustele.

Peamiste lokaalsete ja globaalsete teguritena, mis võivad rahvastiku loomulikkjuurdekasvu ja rännet mõjutada oskame välja tuua järgmisi tähelepanu vääriivaid tegureid:

- Eesti üldised pikaajalised sündimustrendid (sünnitusea tõusmine, laste arv perekonnas jms)
- Ukraina sõda ja sõjapõgenikud
- Suurte tööandjate lisandumine (nt tuumajaam)
- Ligipääsetavuse muutumine
- Kaugtöö võimaluste lisandumine, sh ka Eesti avaliku sektori poliitika ametikohtade loomiseks väljaspool Tallinna
- Elukeskkonna atraktiivsus
- Kõrged kinnisvarahinnad Tallinnas ja Tartus ning nende naabervaldades
- Eesti rändepoliitika ja rändesurve Euroopa Liidus

Kokkuvõttes võib öelda, et prognooside usaldusväärsuses mängivad kriitilist rolli andmete kvaliteet ja kättesaadavus. Andmete puudulikkus või vigased andmed võivad viia eksitavate järeldusteni. Näiteks tuleb arvestada ka asjaolu, et prognoosi aluseks olevates andmetes on lähtutud inimeste registreeritud, mitte tegelikust elukohast. Samas ei ole rahvastiku suurust mõjutavaid tulevikutrende nagunii võimalik täpselt hinnata.

Tabelis 9 on näitena võrreldud Statistikaameti 2019. ja 2024. aastal koostatud rahvastikuprognooside põhistsenaariume Lääne-Virumaa kuni 19-aastaste noorte arvu osas. Seejuures on oluline märkida, et põhistsenaariumites on arvestatud sündimuskordaja väikese tõusuga, jätkuva positiivse välisrände saldoga ning maakondade vaheliste rändesuundumustega^{11,12}. Kohaliku omavalitsuste üksuste täpsusega prognoose Statistikaamet ei avalda.

Tabel 9. Kuni 19-aastaste laste arv Lääne-Viru maakonnas Statistikaameti rahvastikuprognooside järgi (baasstsenaariumid). Tegelik kuni 19-aastaste laste arv Lääne-Viru maakonnas 01.01.2024 oli 12 665.

	2024	2028	2032	2036	2040
Rahvastikuprognoos 2019 (RV087)	11 545 (100%)	10 609 (92%)	9 479 (82%)	8 407 (73%)	7 504 (65%)
Rahvastikuprognoos 2024 (RV084)	12 665 (100%)	11 654 (92%)	10 649 (84%)	9 894 (78%)	9 262 (73%)

¹¹ <https://www.stat.ee/sites/default/files/2024-02/Rahvastikuprognoos.%20Metoodika%20%282019%29.pdf>

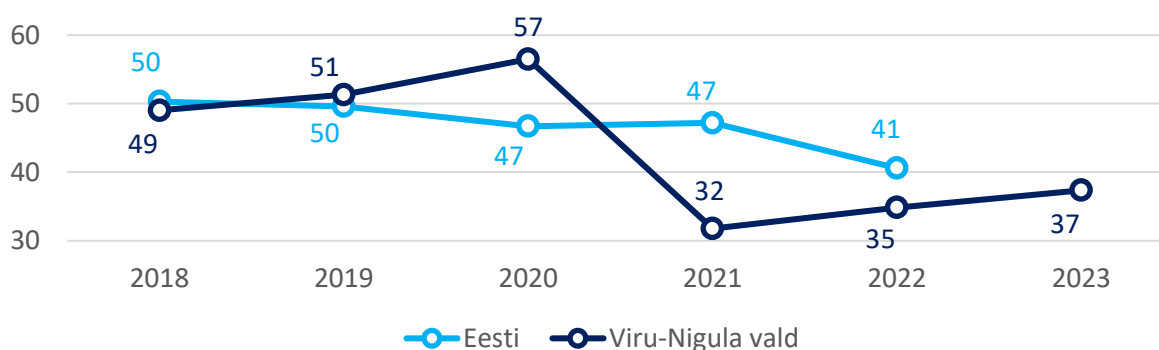
¹² <https://stat.ee/sites/default/files/2024-06/Rahvastikuprognoos.%20Metoodika%20%282024%29.pdf>

Viru-Nigula valla rahvastikuproгноosi koostamisel keskendusime analüüsi sihtrühmale ehk kuni 18 aastase laste arvu prognoosimisele. Võimalikku rändemõju mitteamvestava baasstsenaariumi korral on peamise mõjutegurina arvestatud Eesti sündimuse (elussünnid 1000 naise kohta eri vanusegruppides) ja suremuse vanuskordajaid¹³.

Suremuse vanuskordaja mõju on väheoluline, kuna analüüsi seisukohalt olulistest vanusegruppides (lapsed ja sünnitusealised naised) on suremuse vanuskordaja väga madal.

Sündimuse vanuskordaja puhul saab välja tuua kolm olulist mõjutegurit:

1. Sündimuse vanuskordaja Eestis on viimastel aastatel oluliselt muutunud. Aastatel 2018-2022 on elussünnide arv 1000 15-49 aastase naise kohta langenud 50,3-lt 40,6-ni, seejuures eriti järsk langus toimus 2022 aastal. Baasstsenaariumis oleme aluseks võtnud 2022 aasta taseme, kuid puudub alus prognoosimiseks kas langustrend jätkub või toimub näiteks hoopis taastumine 2018 aasta taseme lähedale.
2. Keskmine sünnitusiga on tõusnud. Näiteks Lääne-Virumaal oli 2017. aastal ema keskmiseks vanuseks 29,1 aastat, kuid 2022 aastal juba 30,2 aastat¹⁴. Viimase 30 aastaga on esmasünnitaja keskmine vanus Eestis tõusnud 7 ja korduvsünnitaja keskmine vanus 5 aastat¹⁵.
3. Viru-Nigula vallas on sündimuse vanusekordaja olnud alates 2021. aastast Eesti keskmisest oluliselt madalam (joonis 59).

Joonis 59. Sündimuse vanusekordaja trend Eestis ja Viru-Nigula vallas. Allikas: Statistikaamet RV172, valla poolt esitatud andmed

Võrdlusprognoosid

Statistikaameti 2024. aastal avaldatud rahvastikuproгноosi baasstsenaariumi järgi on Lääne-Viru maakonna rahvaarv kuni 19-aastaste vanusegrupis 2040. aastal 73% võrreldes 2024. aastaga¹⁶. 2024. aastal avaldatud rahvastikuproгноosi järgi oli vastav näitaja 65%¹⁷. Statistikaameti prognoosis on mõlemal juhul on arvestatud sündimuse väikese tõusuga ning positiivse välisrände saldoga. Mõlemad prognoosid on sarnased käesoleva analüüsi baasstsenaariumi tulemusele, mille järgi kuni 18 aastaste vallaelanike arv on 2040. aastal 2024. aastaga võrreldes 67%.

¹³ Statistikaameti andmetabelid RV172 ja RV46

¹⁴ Statistikaameti andmetabel RV12U

¹⁵ <https://www.tai.ee/et/uudised/moodunud-aasta-paistis-silma-selle-sajandi-koige-vaiksema-sundide-ja-sunnitajate-arvu>

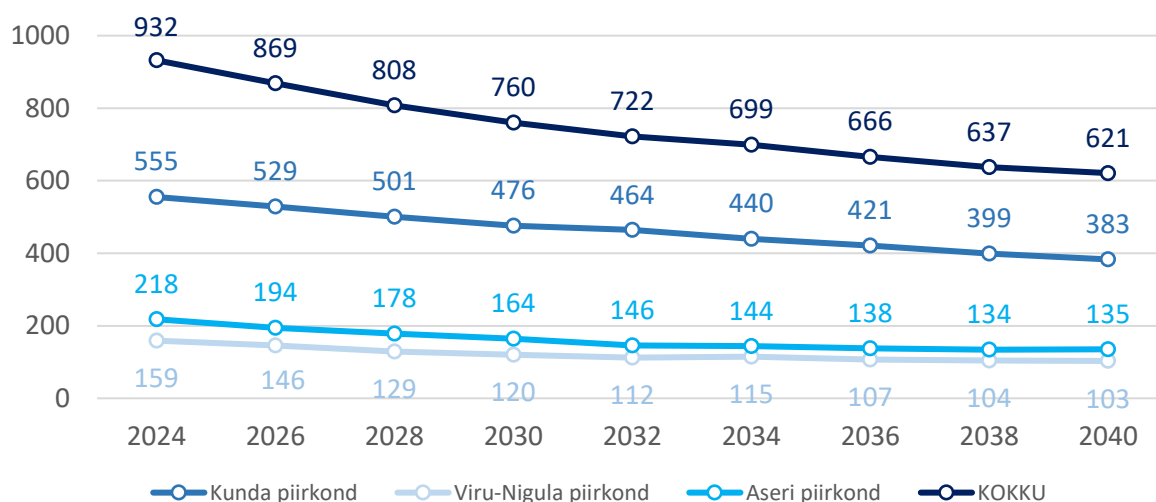
¹⁶ Statistikaameti andmetabel RV084

¹⁷ Statistikaameti andmetabel RV087

3.1 Baasstsenaarium

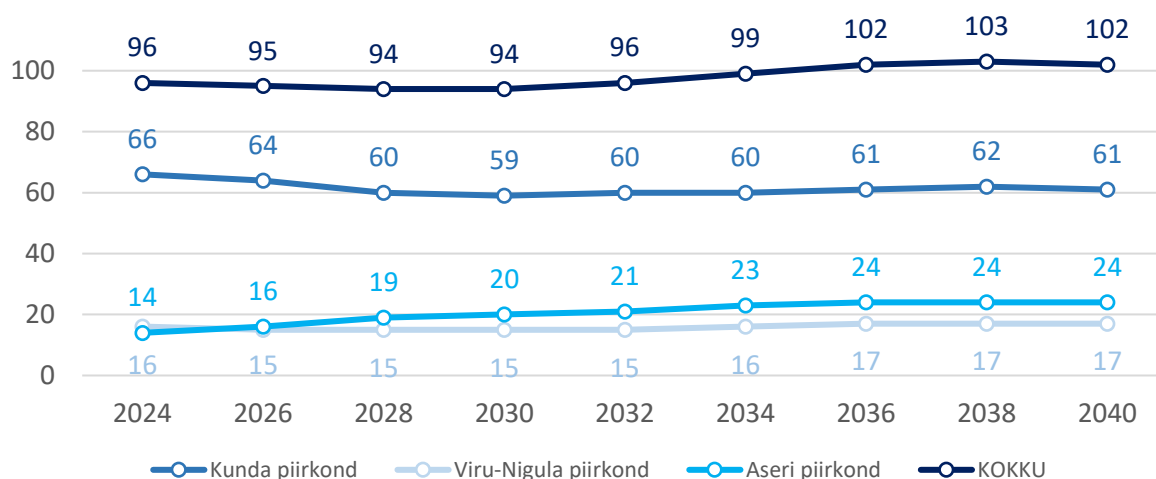
Baasstsenaarium (tellija poolt esitatud rahvastikuandmed seisuga 12.03.2024, sündimuse ja suremuse vanusekordajad 2022. aasta tasemel, rännet ei arvestata).

Joonisel 60 näeme, et baasstsenaariumi järgi kahaneb kuni 18-aastaste vallaelanike arv 932-lt (2024) kuni 621-ni (2040), ehk 33%. Aseri piirkonnas kahaneb kuni 18-aastaste elanike arv 38%, Viru-Nigula piirkonnas 35% ja Kunda piirkonnas 31%. Seejuures Viru-Nigula ja Aseri piirkonnas on noorte arvu kahanemine kiirem kuni 2032. aastani, Kunda piirkonnas toimub kahanemine ühtlaselt.

Joonis 60. Kuni 18-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi.

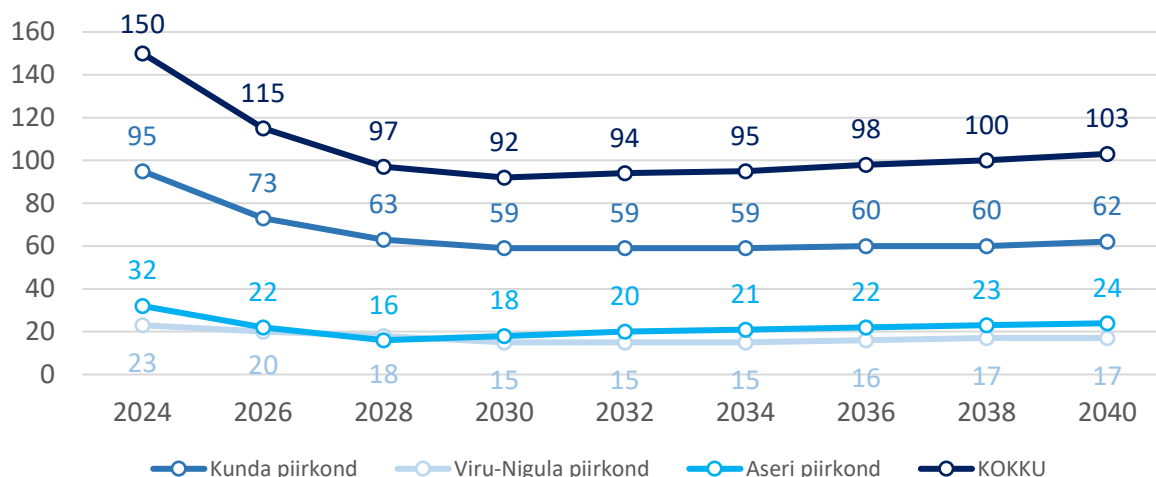
Joonisel 61 on esitatud kuni 1-3-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi. Teenusvajadus lasteaia söimerühmades eeldatavasti oluliselt ei muutu (2 söimerühma Kundas ning 1 Viru-Nigulas ja Aseris). Muidugi võib muutuda lapsevanemate soov väikelapsi lasteaeda panna.

Joonis 61. Kuni 1-3-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi.

Joonisel 62 on esitatud kuni 4-6-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi. Teenusvajadus Kunda ja Aseri piirkonna lasteaiaühmades kahaneb oluliselt aastani 2028-2030 ning hakkab seejärel aegamisi kasvama. Viru-Nigula piirkonna teenusvajadus on stabiilsem. Praegu on lasteaia kokku 10 aiarühma (6 Kundas, 2 Viru-Nigulas ja 2 Aseris) ning sobitusrühm Kundas.

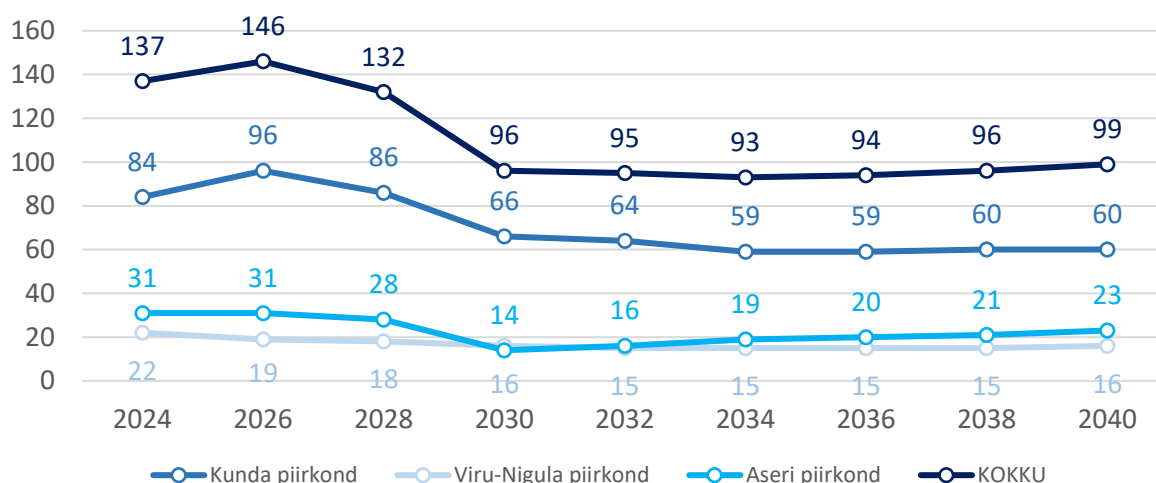
Vastavalt koolieelsete lasteasutuste seadusele võib tavarühmas olla kuni 20 last^{18,19}. Viru-Nigula vallas oli 2020 aastal keskmine rühma suurus (koos sõimerühmade ja sobitusrühmaga) 15 last. Prognoositav teenusvajadus võib tähendada, et vallale on otstarbekas vähendada lasteaiarühmade arvu Kundas 2028. aastaks 4-ni ja Aseris jätta alles üks rühm või kaaluda liitrühmade moodustamist. Viru-Nigulas käib praegu lapsi ka teistest piirkondadest, selle trendi jätkudes võib olla võimalik 2 aiarühma säilitamine.

Joonis 62. 4-6-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baastsenaariumi järgi.

Teenusvajaduse kahanemise mõju valla hariduskuludele ja koolivõrgu ümberkorraldamise võimalused on kirjeldatud peatükis 3.

Joonisel 63 on esitatud 7-9 aastaste laste (I kooliastme sihtrühm) arvu trend Viru-Nigula vallas baastsenaariumi järgi. Teenusvajadus Kunda ja Aseri piirkonnas püsib aastani 2028 stabiilne, kahanedes seejärel oluliselt aastani 2030 ning siis stabiliseerub uuesti. Viru-Nigula piirkonna teenusvajadus on stabiilsem. Praegu on keskmine õpilaste arv klassis I kooliastmes Kundas 17, Viru-Nigulas 8 ja Aseris 7. Aastaks 2030 on see teenusvajadust ja täielikku eestikeelsele õppele üleminekut arvestades Viru-Nigulas ja Aseris 5-6 ning Kundas sõltuvalt klassikomplektide arvust 13-17.

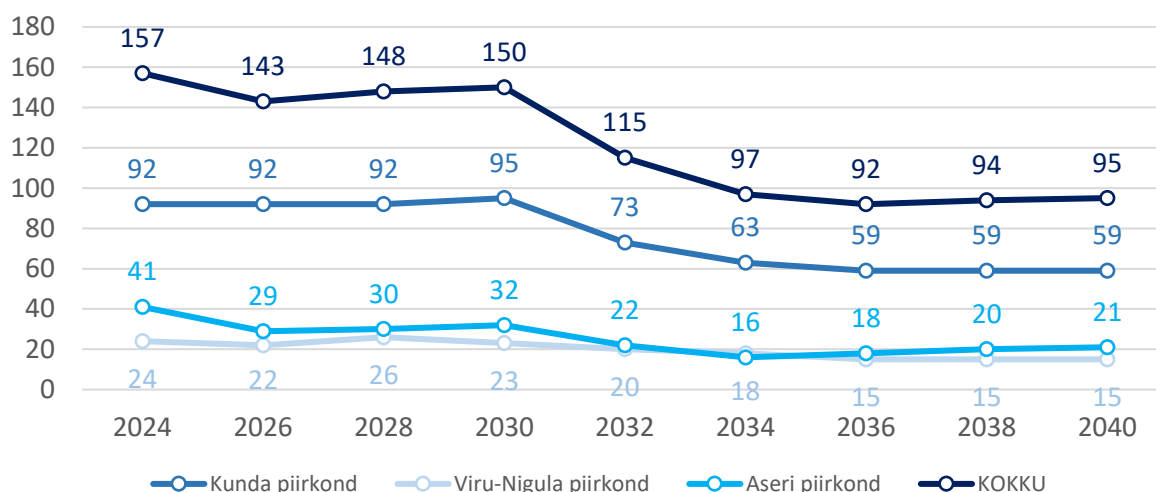

Joonis 63. 7-9-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baastsenaariumi järgi

¹⁸ Koolieelse lasteasutuse seadus §7. <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011006?leiaKehtiv>

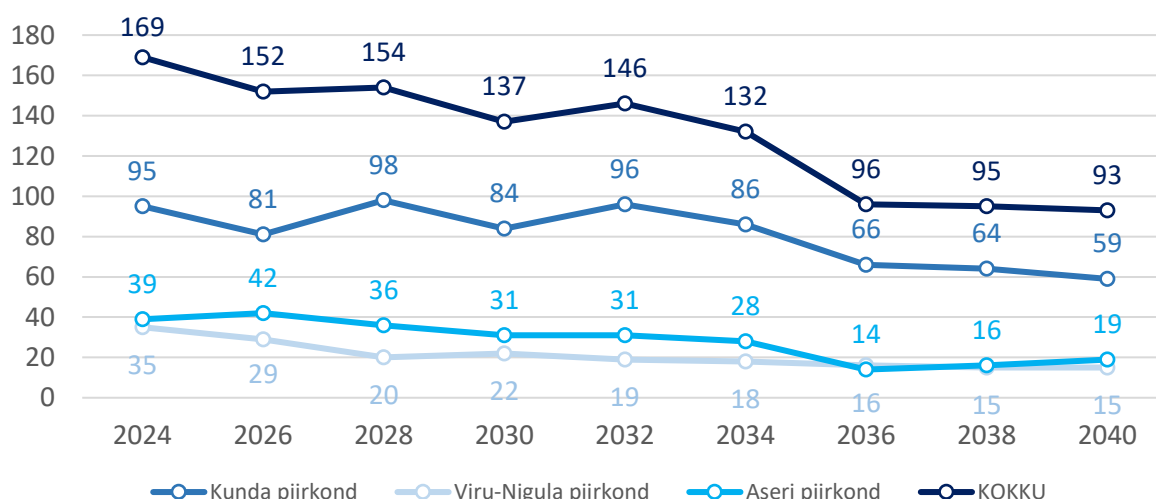
¹⁹ Lasteasutuse hoolekogu ettepanekul on valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu lasteaiarühmas kuni 4 lapse võrra.

Joonisel 64 on esitatud 10-12 aastaste laste (II kooliastme sihtrühm) arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi. Teenusvajadus Kunda piirkonnas püsib samasugusena aastani 2030 ja seejärel kahaneb oluliselt aastani 2035 ning seejärel stabiliseerub. Aseri piirkonnas kahaneb teenusvajadus juba lähiaastatel ning seejärel uuesti 2030-2034. Viru-Nigula piirkonna teenusvajadus kahaneb aegamisi ja ühtlasemalt. Praegu on keskmine õpilaste arv klassis II kooliastmes Kundas 20, Viru-Nigulas 9 ja Aseris 6. Aastaks 2034 on see teenusvajadust ja täielikku eestikeelsele õppele üleminekut arvestades Viru-Nigulas ja Aseris 6-7 ning Kundas 20. Siin eeldame juba, et koolides ei ole avatud paralleelklasse.

Joonis 64. 10-12-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi

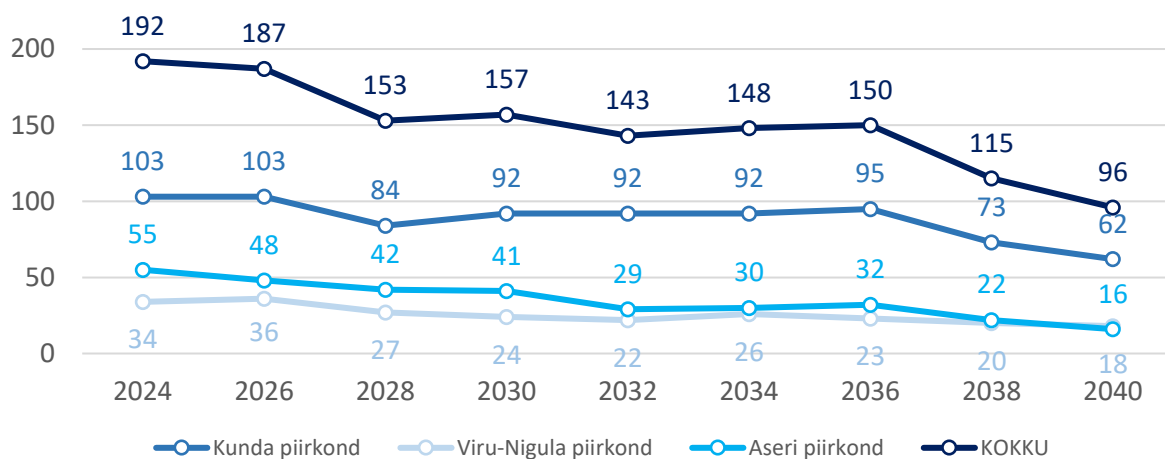
Joonisel 65 on esitatud 13-15 aastaste laste (III kooliastme sihtrühm) arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi. Teenusvajadus Kunda piirkonnas langeb aeglaselt aastani 2034 ja seejärel kahaneb paari aasta jooksul veel oluliselt. Sarnane trend väiksema amplituudiga on ka Viru-Nigula ja Aseri piirkonnas. Praegu on keskmine õpilaste arv klassis III kooliastmes Kundas 17, Viru-Nigulas 12 ja Aseris 8. Aastaks 2036 on see teenusvajadust ja täielikku eestikeelsele õppele üleminekut arvestades Viru-Nigulas ja Aseris 5-6 ning Kundas 20. Eeldame, et koolides ei ole avatud paralleelklasse.

Joonis 65. 13-15-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi

Teenusvajaduse kahanemise mõju valla hariduskuludele ja koolivõrgu ümberkorraldamise võimalused on kirjeldatud peatükis 3.

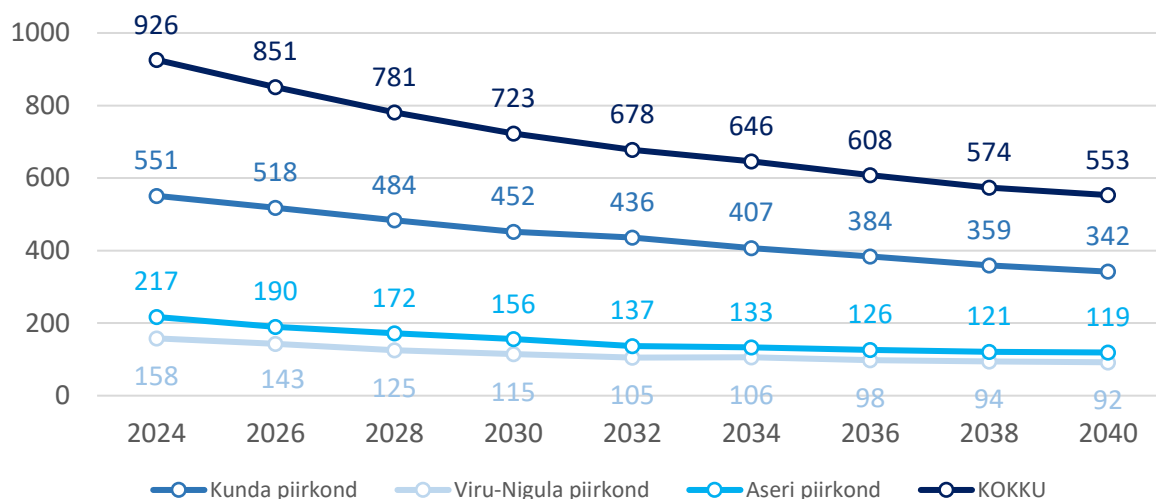
Joonisel 66 on esitatud 13-15 aastaste laste (gümnaasiumi sihtrühm) arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi. Kuna vallas tegutseb ainult üks gümnaasium võime siin vaadelda kogu valda ühe teenuspiirkonnana. Keskmine õpilaste arv klassis Kunda Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastmes on 12. Sihtrühma laste arv väheneb kahel perioodil 2026-2028 ligi 20% ja seejärel 2036-2040 35%. Juhul kui ei õnnestu oluliselt kasvatada koduvalla põhikooli lõpetajate Kunda gümnaasiumisse õppima asumist (praegu on ca 20% nii sihtrühmast vanuse järgi kui ka põhikooli lõpetajatest) või leida sisseastujaid naaberomavalitsustest väheneb keskmine õpilaste arv klassis 2028. aastaks 10-ni ja 2040-ks aastaks 6-ni. Teenusvajaduse kahanemise mõju valla hariduskuludele ja koolivõrgu ümberkorraldamise võimalused on kirjeldatud peatükis 3.

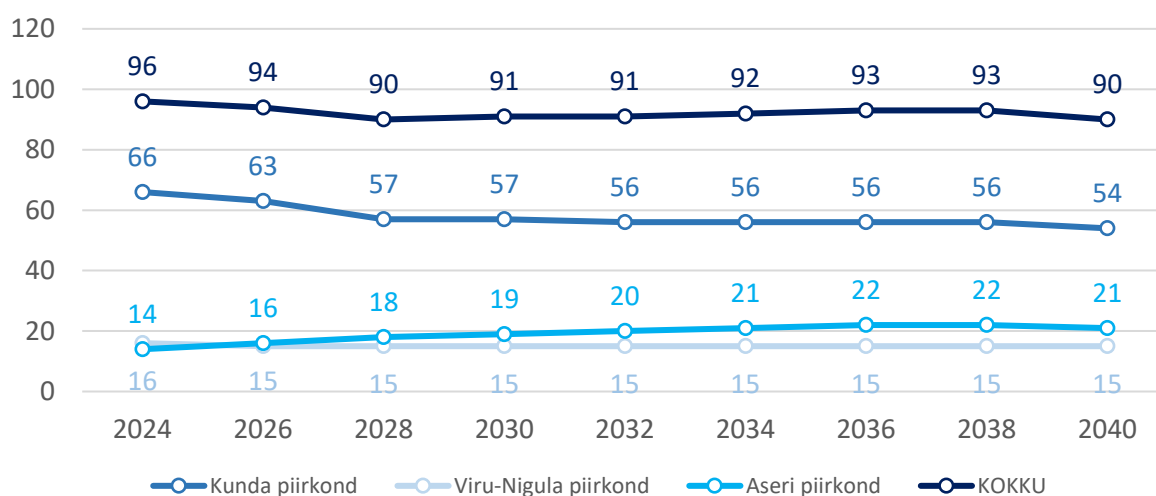
Joonis 66. 15-18-aastaste laste arvu trend Viru-Nigula vallas baasstsenaariumi järgi

3.2 Negatiivne rändestsenaarium

Negatiivne rändestsenaarium (tellija poolt esitatud rahvastikuandmed seisuga 12.03.2024, sündimuse ja suremuse vanusekordajad 2022. aasta tasemel, eeldame, et üldised rändetrendid on edaspidi sarnased 2019. aastaga²⁰ ning sõjapõgenikud pöörduvad alates 2026. aastast kodumaale tagasi).

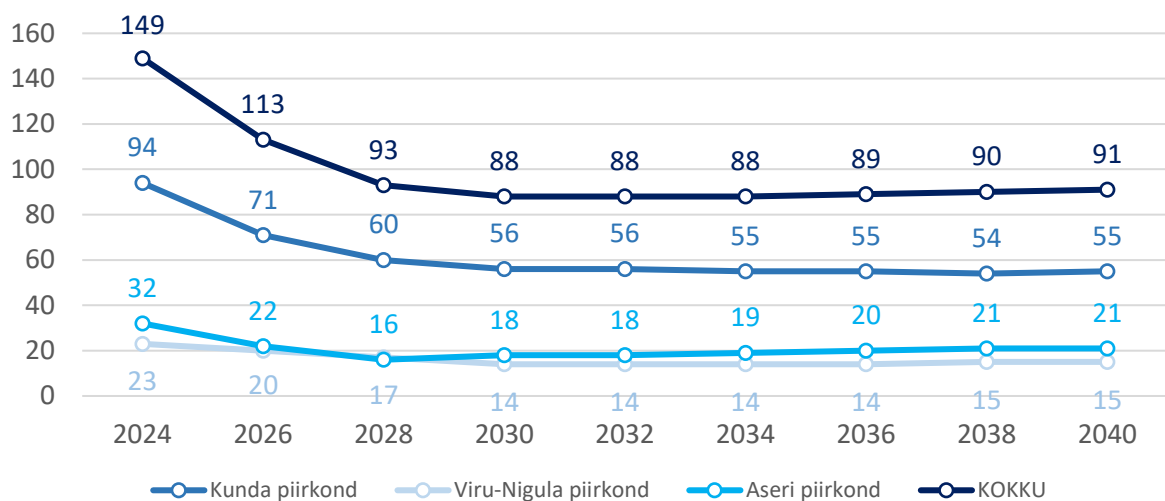

Joonis 67. Kuni 18-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi.

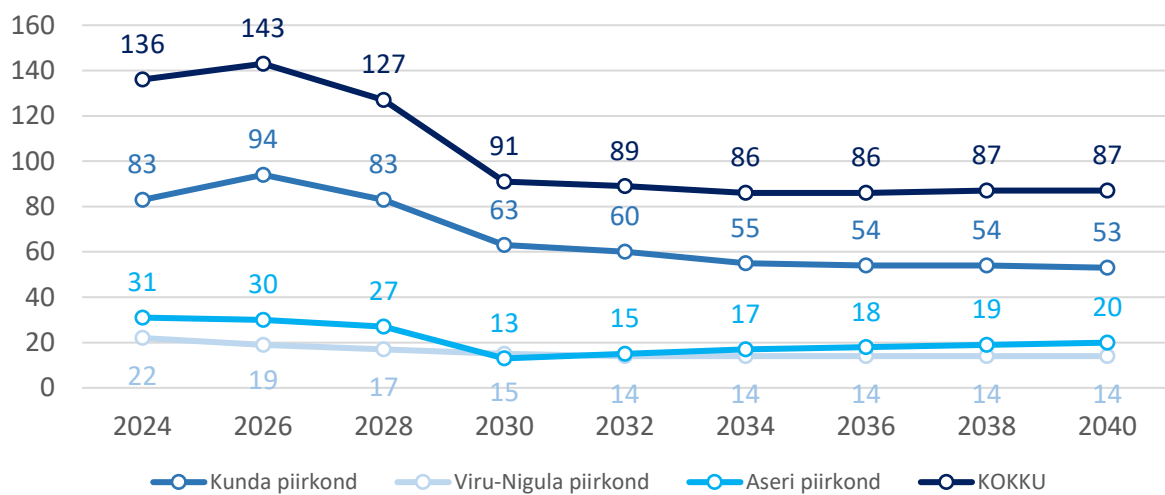

Joonis 68. 1-3-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi

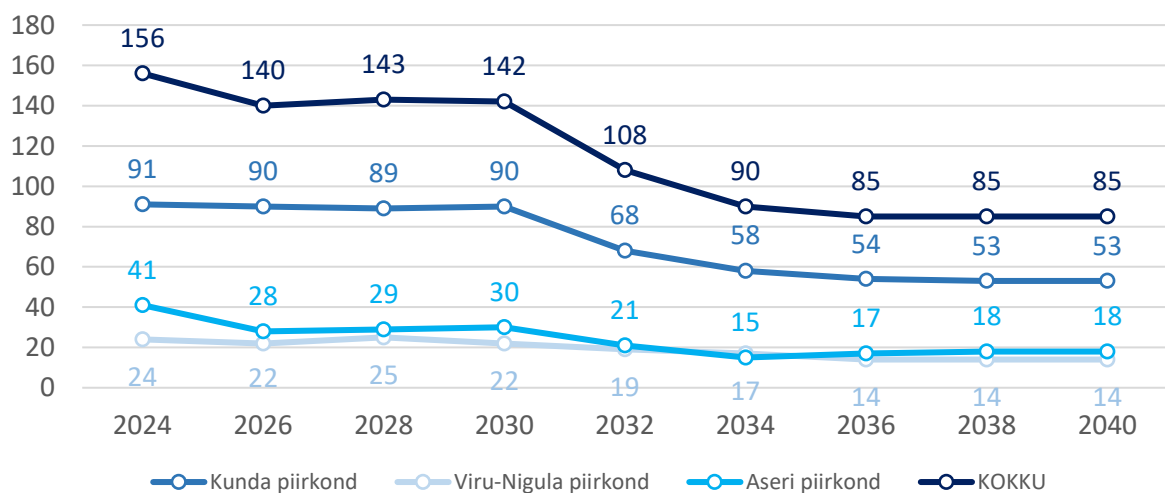
²⁰ Statistikaameti andmetabel RVR02

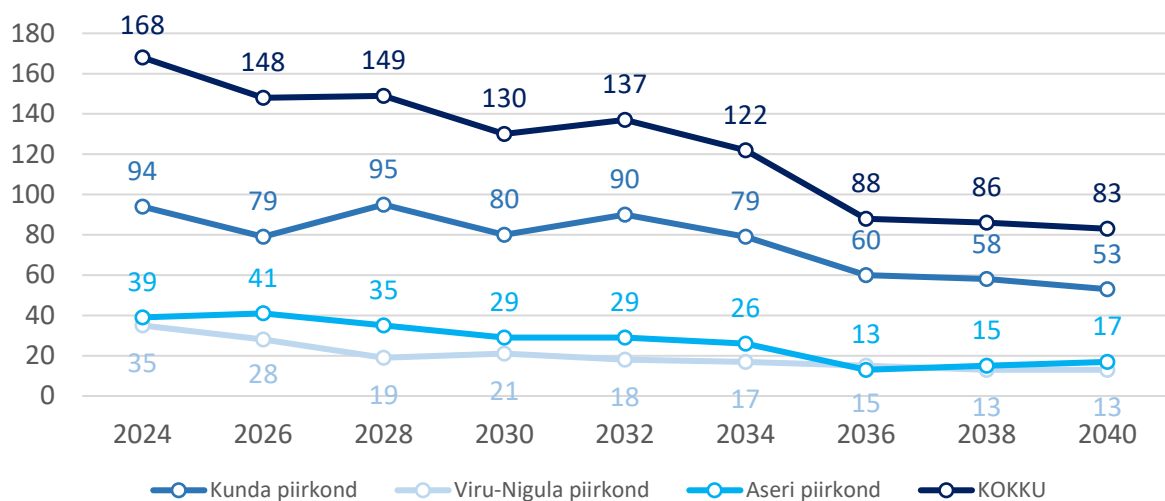
Joonis 69. 4-6-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi

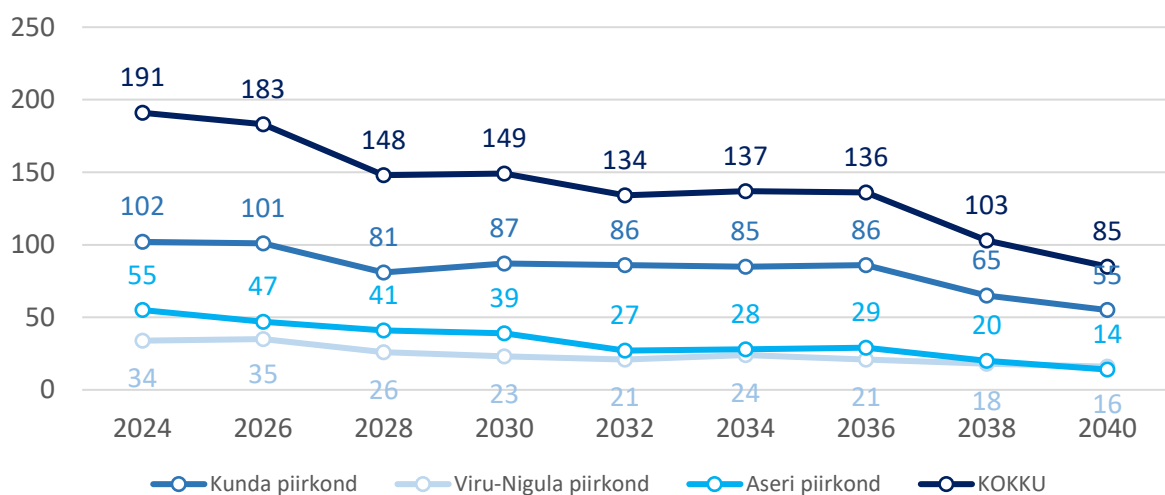
Joonis 70. 7-9-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi

Joonis 71. 10-12-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi

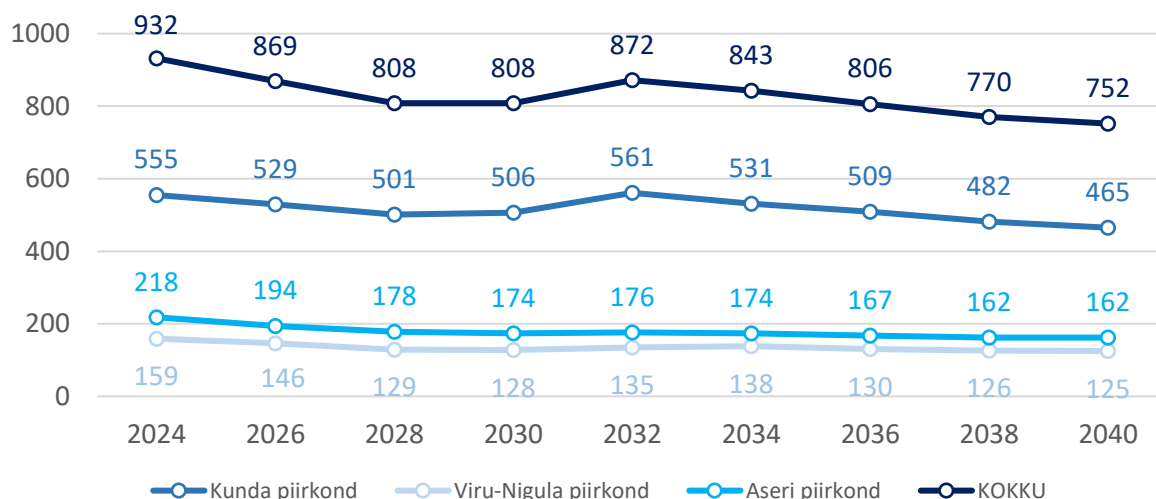
Joonis 72. 13-15-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi

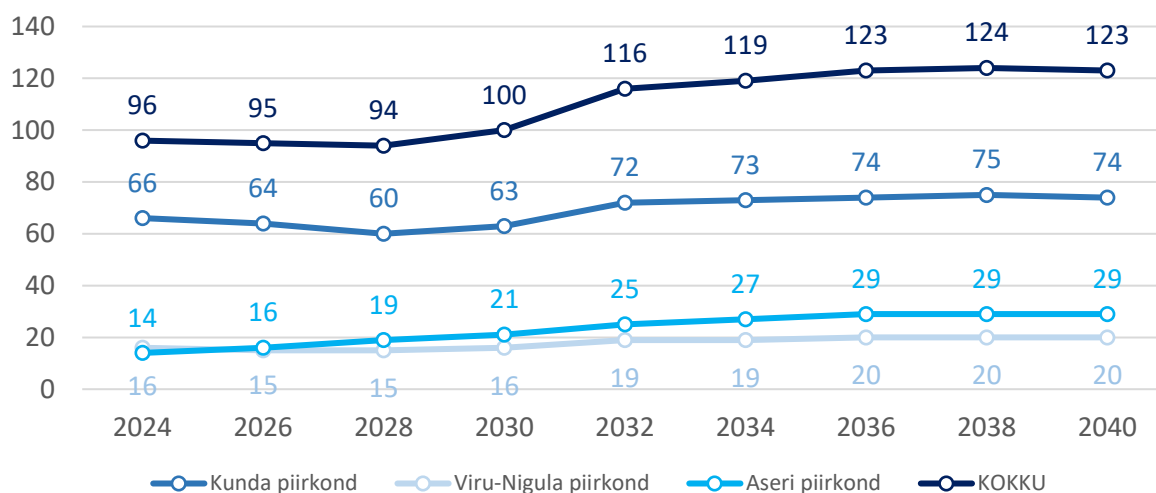
Joonis 73. 16-18-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas negatiivse rändestsenaariumi järgi

3.3 Positiivne rändestsenaarium

Positiivne rändestsenaarium (telli poolt esitatud rahvastikuandmed seisuga 12.03.2024, sündimuse ja suremuse vanusekordajad 2022. aasta tasemel, eeldame, et üldised rändetrendid on edaspidi sarnased Statistikaameti rahvastikuprognosi stsenaariumi 6 järgi²¹ ning Viru-Nigula vallas luuakse aastatel 2030-2032 300 uut töökohta noortele spetsialistidele, kes valda elama asuvad). Eeldatud on, et uute elanike elukohad jagunevad vallas ühtlaselt ning vallas elavad sõjapõgenikud jäävad Eestisse.

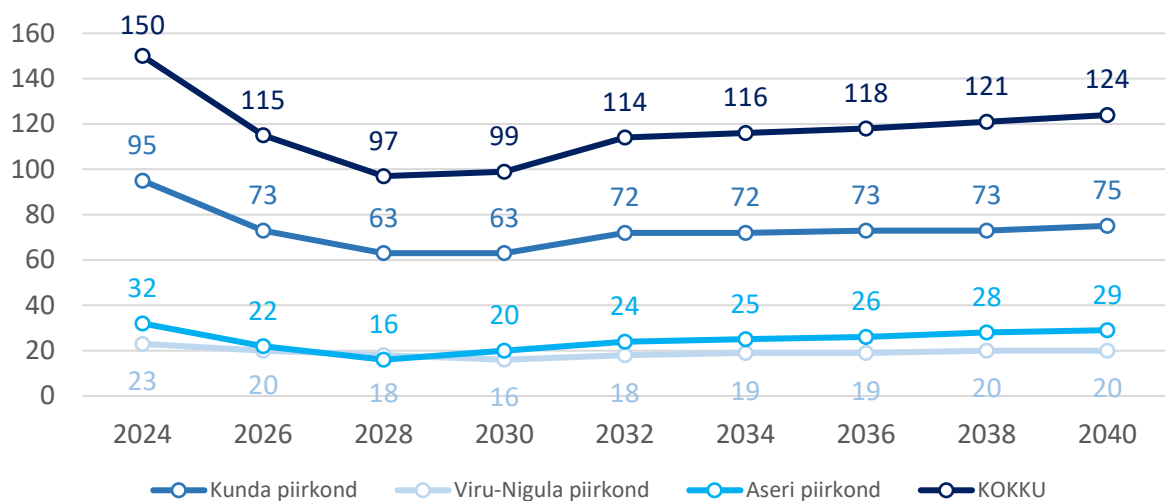

Joonis 74. Kuni 18-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

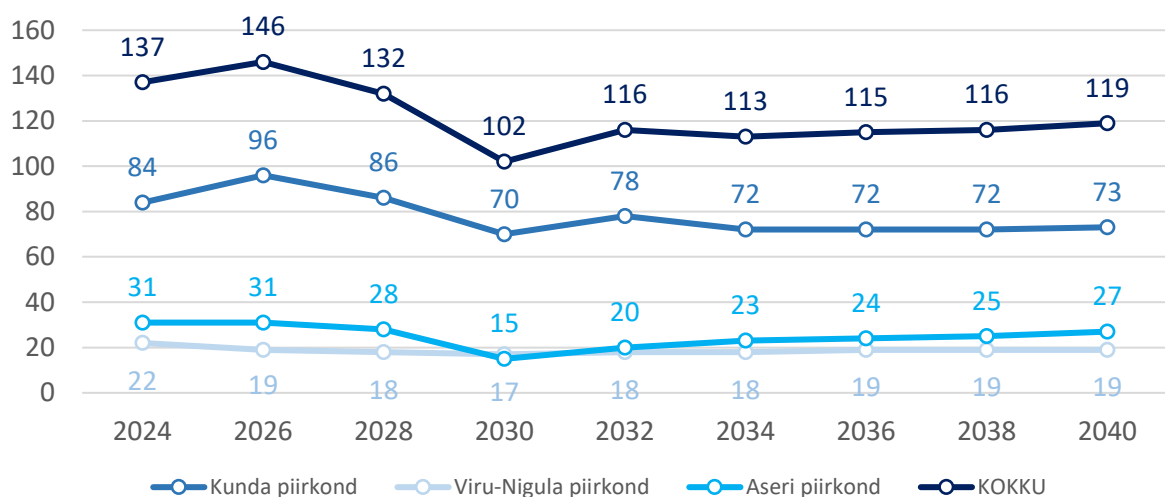

Joonis 75. 1-3-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

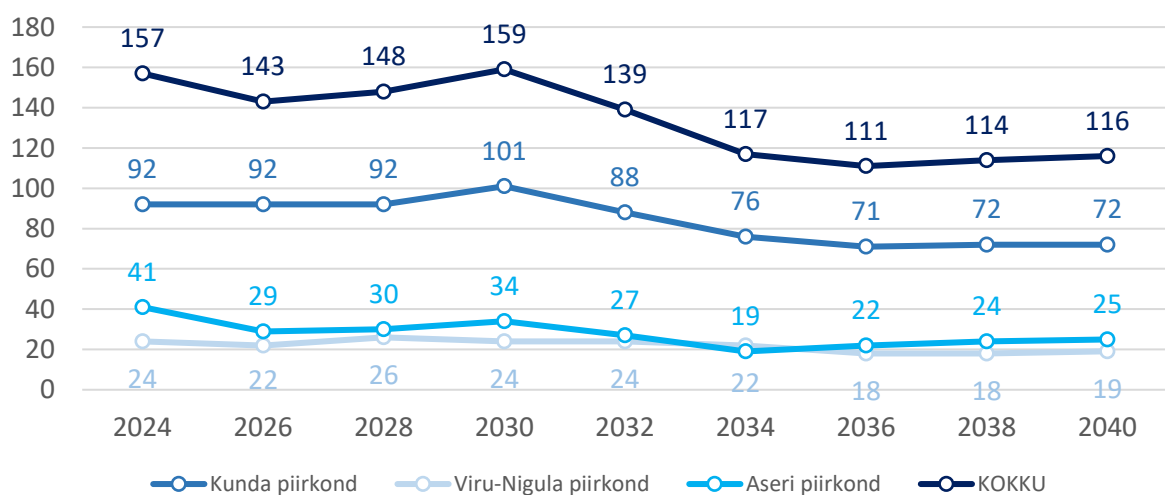
²¹ Statistikaameti andmetabel RV085

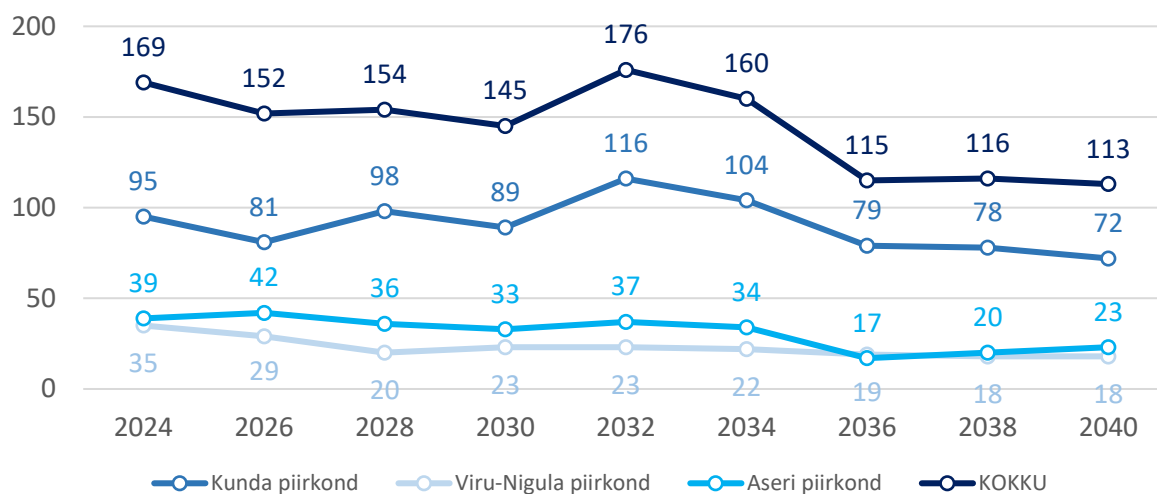
Joonis 76. 4-6-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

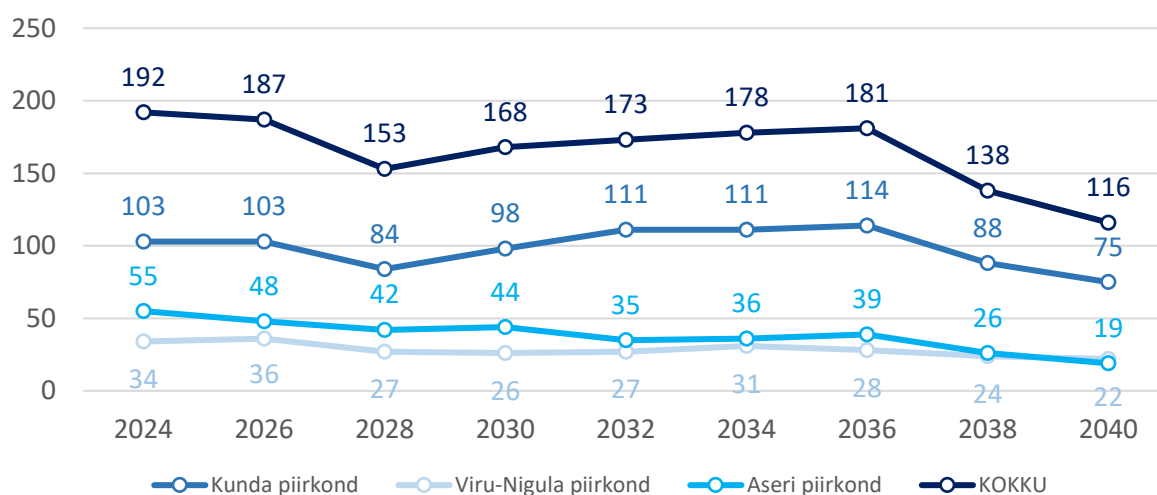
Joonis 77. 7-9-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

Joonis 78. 10-12-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

Joonis 79. 13-15-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

Joonis 80. 16-18-aastaste elanike arvu trend Viru-Nigula vallas positiivse rändestsenaariumi järgi

4 Ettepanekud valla haridusvõrgu optimaalseks korralduseks

4.1 Viru-Nigula valla hariduskorralduse kriitilised edutegurid

Haridussüsteemi mõjutavad majanduslikud, tehnoloogilised, demograafilised, geopoliitilised jt muutused nii Eestis kui kogu maailmas.

Õppimise ja õpetamise kontekstis tähendab see ühelt poolt tehnoloogiaga seotud oskuste üha suuremat tähtsustamist aga teisalt inimeseks olemisega seotud nn pehmete oskuste esile tõusu (koostööoskused, õpioskused, probleemide lahendamise oskus, empaatiavõime, loomingulisus jne). Inimestel aitavad tööturul ümber orienteeruda laialdased, kuid vähemalt paaris valdkonnas ka süvitsi minevad erialased pädevused.

Viru-Nigula valla hariduskorralduses aitab muudatustega kaasas käia nüüdisaegse õpikäsituse tähtsustamine, seejuures eriti erinevate õppeainete õppe lõimimine, mis aitab õppijatel paremini mõista muutuvat maailma, luua seoseid teadmiste vahel. Nii alus kui põhiõppes on oluline üldiste kompetentside (sh eriti õppima õppimine, koostöö, suuline- ja kirjalik väljendusoskus, loetu ja nähtu kriitiline hindamine/mõistmine) ja tehnoloogia kasutamise oskuste arendamine.

Soovitame ka pöörata tähelepanu täiskasvanute ümberõppe võimaluste toetamisele läbi koostöö piirkonnas tegutsevate kutseõppeasutustega, Kunda Ühisgümnaasiumi koostööpartneritega ning piirkonna suuremate ettevõtetega. Esimene samm võiks olla näiteks info ja nõustamisteenuste pakkumine, kuid võimalusel näiteks ka tehnoloogia ja üldoskuste täiendõppe võimaluste pakkumine kohapeal. Siin on võimalik kasutada valla koolide inimesi, kompetentsi ja ruumiressurssi.

Analüüsi tulemusena on kaardistatud järgmise Viru-Nigula valla hariduskorralduse riskitegurid:

- Piisava õppijate sihtrühma olemasolu
- Motiveeritud ja kompetentsete pedagoogide ja tugispetsialistide olemasolu
- Õppe tulemuslikkus ja kvaliteet
- Koostöö lapsevanemate, kogukonna, erasektori ja riigiga
- Tänapäevase ja kättesaadava haridusvõrgu olemasolu ja ligipääsetavus
- Õppijate võimetele ja ootustele vastavate haridusvõimaluste tagamine
- Valla hariduskorralduse ja haridusasutuste juhtimine
- Riiklikele hariduskorralduse nõuetele ja soovitudele vastamine

Kõiki kriitilisi edutegureid on hinnatud kolme palli skaalal: hea, rahuldav (ohutegurid) või halb olukord (tabel 10). Arvestatud on nii hetkeseisu kui ka lähiaastate prognoositavaid trende.

Tabel 10. Hinnangud Viru-Nigula valla hariduskorralduse riskiteguritele

Riskitegur	Riskihinnang		
	madal	keskmine	kõrge
Piisava õppijate sihtrühma olemasolu			
Motiveeritud ja kompetentsete pedagoogid ja tugispetsialistid			
Õppe tulemuslikkus ja kvaliteet			
Tänapäevase ja kättesaadava haridusvõrgu olemasolu			
Õppijate võimetele ja ootustele vastavad haridusvõimalused			
Valla hariduskorralduse ja haridusasutuste juhtimine			
Riiklikele hariduskorralduse nõuetele ja soovitudele vastamine			

Ohud:

- ✓ Kuna laste arv väheneb kiiresti ka naabervaldades, tekib ka seal õppekohtade vakants, mis võib põhjustada koduvallas õppijate osakaalu vähenemist.
- ✓ Konkurents õpetajate tööjõuturul. Viru-Nigula valla õpetajate keskmine töötasu on nii lähivaldadega kui kogu Eestiga võrreldes pigem madal, so lahkuvate või pensionile siirduvate õpetajate asendamine võib kujuneda probleemiks.

Võimalused:

- ✓ Põhikooli õpilaste arvu suurendamine (sh naabervaldadest) valla hariduskulusid eeldatavasti ei suurenda, kuna praktiliselt kõikide valla koolide ja kooliastmete klassikomplektide täituvus jääb märkimisväärselt alla Eesti keskmise.
- ✓ Fookuse leidmine (tehnoloogiaõpe) ja õppe taseme tõstmine Kunda Ühisgümnaasiumis võib aidata suurendada põhikooli lõpetajate õpingute jätkamist koduvallas. Mitmeid väikegümnaasiume on ka lähivaldades. Nende võimalik sulgemine võib Kunda Ühisgümnaasiumi hea õppetaseme korral tuua sisseastujaid ka Kundasse.
- ✓ Positiivseid muutusi võib tuua valla ja lähipiirkonna majanduskeskkonna areng, uute töökohtade loomine, transpordiühenduste parandamine ja muud haridus valdkonna välised tegurid.
- ✓ Võimalik on sõjapõgenikena saabunud Ukraina perede (osaline) paigale jäämine.

4.2 Ettepanekud

Soovitame haridusvõrgustiku mudelit kus haridusteenused on koondatud kolme piirkondlikku keskusesse (Kunda, Viru-Nigula, Aseri), kuid haridusasutuste juhtimine on tsentraliseeritud, so lisaks valla lasteaiale, muusikakoolile ja noortekeskusele, moodustada ka Viru-Nigula valla kool õppekohtadega Kundas, Viru-Nigulas ja Aseris.

Üldhariduse juhtimise tsentraliseerimine võimaldaks:

1. Tagada paremini ühtselt ja kõrget õppe kvaliteeti kõigis õppekohtades
2. Jagada paremini õpetajate ja tugispetsialistide töökoormust
3. Hoida kokku juhtimis ja majanduskulusid
4. Parandada koostööd eri haridusastmete vahe, sh ka huvihariduse korralduse osas

Riskitegurid:

1. Kohaliku kogukonna vastuseis. Näiteks võidakse arvata, et kooliastmete või kogu õppekoha sulgemine on vallale niimoodi lihtsam.
2. Koolijuhi tähelepanu võib liialt koonduda tema peamisele füüsilisele töökohale (tõenäoliselt Kundas). Vallas olemas kogemus sarnaste muutuste elluviimiseks, mis peaks riski maandama.

Otsustuskohad haridusvõrgustiku ümberkorraldamisel:

1. Gümnaasiumi tulevik
2. Põhikooli kooliastmete arv Viru-Nigulas ja Aseris
3. Huvihariduse fookusvaldkonnad, sh muusikahariduse tulevik

Tabelis 10 on toodud võimalike hariduskorralduse muutuste iga-aastane ligikaudne mõju valla kulueelarvele 2024. aasta hindades ja hinnang muutuste tõenäolistele sotsiaalsetele mõjudele.

Tabel 11. Võimalike hariduskorralduse muutuste iga-aastane ligikaudne mõju valla kulueelarvele 2024. aasta hindades ja tõenäolised sotsiaalsed mõjud.

	Iga-aastane mõju valla kulueelarvele 2024. aasta hindades	Tõenäoline mitterahaline mõju
Koolivõrgu reformidest loobumine alates aastast 2030	+ 550 000 €	Kogukond on pigem rahul, kuid õppekvaliteet koolides langeb.
Gümnaasiumi sulgemine	- 100 000 €	Otsest negatiivset mõju ei ole, samas võiks toimiv ja hea õppekvaliteediga gümnaasium olla oluliseks teguriks positiivse siserände soodustamisel ja heade õpetajate värbamiseks ka III kooliastme jaoks.
Valla kooli moodustamine	- 100 000 €	Võib tekitada vastuseisu Viru-Nigulas ja Aseris, pikemas perspektiivis aitab kaasa õppekvaliteedi tõusule ja kohapealsete õppimisvõimaluste säilitamisele.
Põhikooli III kooliastme sulgemine Aseris ja Viru-Nigulas	- 180 000 €	Võimalik negatiivne mõju kohaliku kogukonna rahulolule, samas hariduse kvaliteedile võib mõju kokkuvõttes olla positiivne
Põhikooli II ja III kooliastme sulgemine Aseris ja Viru-Nigulas	- 320 000 €	Negatiivne mõju kohaliku kogukonna rahulolule, samas hariduse kvaliteedile võib mõju kokkuvõttes olla positiivne
Aseri ja Vasta koolide sulgemine	- 900 000 €	Väga negatiivne mõju kohalikele kogukonnale
Muusikakooli jätkamine ainult Kundas	- 100 000 €	Võimalik negatiivne mõju kohalikus kogukonnas, soovitatav vabanev ressurss suunata tagasi piirkonna huviharidusse
Muusikakooli tegevuse lõpetamine	- 380 000 €	Negatiivne mõju kohalikkus kogukonna, kaalud soovitate ainult juhul kui kärped haridusvaldkonnas on möödapääsmatud või kogu huvihariduse kontseptsioon muutub
Tehnoloogiaõppe suuna väljaarendamine aastaks 2030	+ 200 000 €	Positiivne mõju hariduse kvaliteedile, loob eeldused gümnaasiumiharidus jätkumiseks vallas ning toetab ka ettevõtluskeskkonna parandamist ja iduettevõtluse arendamist.

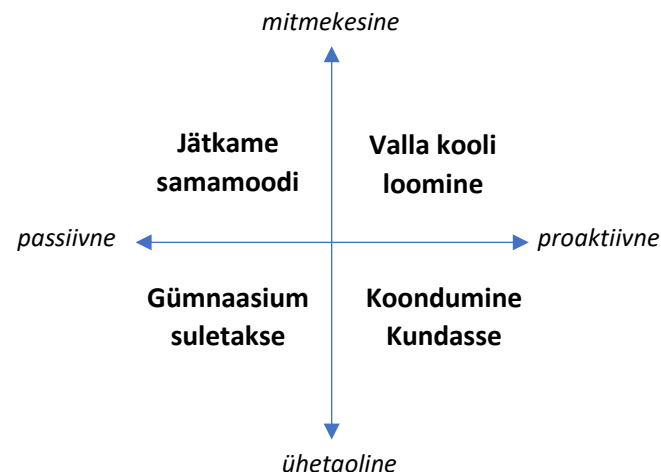
4.3 Stsenaariumid

Analüüsi käigus joonistus välja neli võimalikku valla haridusvõrgustiku arengustsenaariumit:

- Vanamoodi jätkamine
- Valla kooli loomine
- Kundasse koondumine
- Gümnaasiumi sulgemine

Stsenaariumites on keskendutud üldharidusele kuna alushariduse prognoositav teenusvajadus ei eelda muutusi (näiteks mõne lasteaia tegutsemiskoha sugemist või avamist) ning 2019. aastal toimunud lasteaedade ühendamine on õnnestunud, pakkudes head kvaliteeti ja efektiivsust. Stsenaariumite realiseerumiseni viivad valikud on suuresti valla poolt kontrollitavad. Tegelikkuses ei pruugi ükski stsenaarium nõ puhtal kujul realiseeruda. Gümnaasiumi sulgemine võib toimuda koos iga ülejäänud kolme stsenaariumiga.

Tabelis 12 on toodud stsenaariumite lühikirjeldused. Tegu on esialgsete visanditega, mille edasiarendamiseks soovitame valla haridusvaldkonna arengukava koostamise etapis luua töörühma, kuhu kaasata volikogu liikmeid, haridusasutuste juhte, kogukonna esindajaid ja väliseid eksperte.

Tabel 12. Viru-Nigula haridusvõrgustiku arengustsenaariumid

	Vanamoodi jätkamine	Kundasse koondumine	Valla kooli loomine	Gümnaasiumi sulgemine
Stsenaariumi lühikirjeldus		Vasta ja Aseri koolid suletakse, üldharidust saab omandada Kundas	Luuakse valla kool õppekohtadega Kundas, Vastas ja Aseris	Kunda kooli gümnaasiumiosa suletakse
Muudatustega alustamise aeg	-	Etapiviisiliselt vastavalt teenusvajaduse muutustele	2027	2027
Võimalused	Säilib võimalikult kodulähedane põhiharidusele ligipääs, koolid on kogukonnaga tihedalt seotud,	Kõik ressursid saab suunata Kunda maja ja selle õppetariistu arendamisele. Võimalik on ka I ja/või II kooliastme säilitamine Vastas ja Aseris.	Pikemas perspektiivis aitab kaasa õppekvaliteedi tõusule ja õppimisvõimaluste säilitamisele Viru-Nigulas ja Aseris. Lihtsustab õpetajate koormuse tagamist, heade õpetajate värbamist ja dünaamiliselt sobiva arvu klassikomplektide avamist.	Toimiv ja kõrge õppekvaliteediga gümnaasium olla oluliseks teguriks positiivse siserände soodustamisel ja heade õpetajate värbamiseks ka III kooliastme jaoks.

	Vanamoodi jätkamine	Kundasse koondumine	Valla kooli loomine	Gümnaasiumi sulgemine
Riskid	Ei pruugi olla finantsiliselt jätkusuutlik.	Vasta ja Aseri koolide sulgemisel on väga negatiivne mõju kohalikule kogukonnale. Väljaspool koduvalda õppivate laste osakaal suureneb märgatavalt. Kaob kool kohaliku kultuurikeskusena, vabanevatele ruumidele on keeruline rakendust leida. Tõenäoliselt ei ole võimalik/otstarbekas ka muusika-kooli tegevuse jätkamine Aseris.	Võib tekitada vastuseisu Viru-Nigula ja Aseris kogukonnas kuna otsuste tegemine liigub rohkem Kundasse ja õppekohtade sulgemine on valla jaoks tulevikus lihtsam kui kooli sulgemine.	Otsest negatiivset mõju ei ole, kuid pikaajaliselt võib avalduda mõju elukohavaliku otsustele ja põhikooli lõpetajate haridustee jätkamise valikutele. Soovitame täiendavalt uurida vallaelanike ootusi.
Riskide maandamise võimalused	- Hariduskulude osakaalu tõstmine valla eelarves - Positiivse rändestsenaariumi realiseerumine	- Koolitranspordi arendamine - Muudatuste etapiviisiline rakendamine	- Tihe koostöö kohaliku kogukonnaga - Kolme õppekoha pikaajalise säilimise fikseerimine valla arengukavas - Koolitranspordi arendamine	- Koostöö naabervaldade kutseõppeasutustega ja gümnaasiumitega - Põhikooli lõpetajate karjääri-nõustamise tõhustamine
Finantsmõju	Valla omavahenditest vajalik täiendav rahastus rahvastiku-prognoosi baasstsenaariumi realiseerumise korral on iga-aastaselt kuni 0,55 miljonit eurot 2024. aasta hindades.	III kooliastme sulgemine võimaldaks iga-aastaselt säästa hariduskuludelt kuni 0,18 miljonit eurot ning II kooliastme sulgemine täiendavalt kuni 0,32 miljonit eurot. Aseri ja Vasta koolide täielik sulgemine kuni 0,9 miljonit eurot 2024. aasta hindades. Samas võib kaudne kahju (elanike lahkumine ja maksutulude vähenemine) osutuda suuremaks.	Otsene valla hariduskulude kokkuhoid on iga-aastaselt ligikaudu 0,1 miljonit eurot 2024. aasta hindades.	Otsene valla hariduskulude kokkuhoid on iga-aastaselt ligikaudu 0,1 miljonit eurot 2024. aasta hindades.
Olukord aastal 2040	Üha väiksem keskmine klassikomplekti täituvus ja raskused kvalifikatsiooninõuetele vastava õpetajaskonna tagamisel toovad kaasa ka koolides pakutava põhihariduse õppekvaliteedi languse ja seeläbi ka lapsevanemate rahulolematuse.	Vasta ja Aseri koolid on suletud, lapsed õpivad Kundas või naabervaldade koolides. Kunda kooli keskmine klassikomplekti täituvus on kõrge, sõltuvalt naabervaldades kooliskäijate arvust või olla avatud ka kaks paralleeli. Väljaspool Kundat elavate lapsevanemate rahulolu valla hariduskorraldusega on madal.	Klassikomplekti täituvus Vasta ja Aseri õppekohtades on jätkuvalt madal, kuid õpetajate riskasutusega ning läbimõeldud õppekorraldusega on võimalik haridusvahendeid efektiivselt kasutada eelkõige õppekvaliteedi tagamiseks. Hariduslike erivajadustega lapsi on võimalik rohkem suunata neile sobivasse keskkonda (näiteks Vastas) ja tagada seal ka piisavad ja kvaliteetsed tugiteenused.	Gümnaasistid õpivad peamiselt Rakvere riigigümnaasiumis. Põhikooli III astmes toimub läbimõeldud karjäärinõustamine. Käivitunud on tihe koostöö lähipiirkonna gümnaasiumitega ja kutseõppeasutustega.